

Frivillige – den ekstra effekt

Realdanias formand Michael Brockenhuus-Schack om frivillighed

De lokale potentialer

Realdanias adm. dir. Jesper Nygård om yderområderne

Filantropi og samfundsansvar

Interview med Folketingets formand Mogens Lykketoft og næstformand Bertel Haarder

Vi er en forening, der vil skabe rum for alle!

Vil du være med?

Meld dig ind på [Realdania.dk](https://realdania.dk)

Alle med fast ejendom i Danmark kan blive medlem. Medlemskab er gratis.

Vi er en forening, der også arbejder med udvikling af yderområderne, udsatte boligområder, klimatilpasning, tilgængelighed, samfundsansvar i byggeriet, arkitektur og sundhed, værdien af bygningsarven, et godt indeklima, energirigtig renovering, mangfoldige byer og meget andet.

Realdania

Indhold

- 02 Den ekstra effekt skabes af de frivillige**
Interview med bestyrelsesformand Michael Brockenhuus-Schack
- 04-15 TEMA: By og Land – hinandens forudsætning**
- 06 Yderområder – En varm kartoffel med potentialer**
Interview med adm. direktør Jesper Nygård
- 12 Et Danmark i balance**
Interview med Thistedes borgmester Lene Kjelgaard Jensen og Aalborgs borgmester Thomas Kastrup-Larsen
- 16 Tilbud til medlemmerne**
- 24 Højdepunkter i 2015**
- 26-43 TEMA: Den frivillige sektors rolle i samfundsudviklingen**
- 28 Filantroperne og den politiske pluralisme**
Interview med Folketingets formand Mogens Lykketoft og næstformand Bertel Haarder
- 32 Man skal kunne skifte mellem at være bruger og frivillig**
Interview med Frivilligrådets formand Vibe Klarup Voetmann
- 34 "Det er vildt oplivende at se de folkelige fællesskaber slå til ..."**
Interview med økonomi- og indenrigsminister Morten Østergaard
- 36 Frivillige skaber livskvalitet to gange**
Interview med direktør Hans Peter Svendler
- 40 "Da det handlede om overvågningskameraer ..."**
Interview med Ole Nielsen, direktør for Himmerlands Boligforening
- 50-55 Livskvalitet gennem det byggede miljø**
Realdanias filantropiske strategi
- 56-61 3 datterselskaber**
Bolius, Realdania Byg og Realdania By
- 62 Nyt fra fondsforskningen – De filantropiske fødekæder**
- 64-73 Om Realdania**
Filantropiske nøgletal
Investering
Medlemsdemokratiet
Organisation

Forsidebilledet

Aktivt Torv i Høje Kolstrup ved Aabenraa er bare ét eksempel på, hvad frivillige ildsjæle kan skabe, når de går sammen om en opgave og samtidig møder opbakning fra kommunen. Ideen bag Aktivt Torv har været at skabe et møderum for alle aldre, kulturer og etniske grupper – et sted hvor områdets mange forskellige beboergrupper kan samles. Torveprojektet, der indgår som del af en større områdefornyelse, er blevet til på lokalt initiativ og udviklet af lokale interesser. Realdania og Aabenraa Kommune har stået for finansieringen.

Den **ekstra effekt** skabes af de frivillige

Det frivillige engagement er et væsentligt element i Realdanias arbejde – lige fra enkeltstående projekter drevet af ildsjæle til løsningen af større, komplekse problemer i samfundet, siger Realdanias bestyrelsesformand Michael Brockenhuus-Schack.

Af Pia Møller Munksgaard

”Frivilligt arbejde kan motivere og engagere mennesker i en grad, som næsten intet andet. Det har vi i Realdania oplevet i mange af vores projekter i de 14 år, foreningen har eksisteret. Når vi involverer frivillige, får vi en stor effekt af det, vi sætter i gang. Derfor er det også en central del af den strategi, vi arbejder med i dag, og et element i mange af vores konkrete projekter. Det gælder både, når vi engagerer os i restaureringen af en gammel mølle, og når vi sammen med andre forsøger at løse mere komplekse problemer i samfundet,” siger Michael Brockenhuus-Schack.

Han betegner det som ”ret fantastisk,” at vi i et velfærdssamfund som det danske også har et frivilligt engagement og bidrag fra omkring en tredjedel af de unge og voksne danskere.

”Jeg har altid været imponeret over det frivillige engagement og den ressource, det rummer, f.eks. mens mine børn var små, når jeg oplevede det i idrætsforeningerne. Vi har en meget stærk tradition for at finde sammen i fællesskaber. Det er foreningerne i Danmark mere generelt, og mere konkret idrætsklubberne, andelsbevægelsen, boligbevægelsen og krediforeningerne gode eksempler på. Den lyst til at finde sammen om interesser, gode ideer og løsning af problemer er både det, som Realdania udspringer af, og noget, vi i vores arbejde gerne vil understøtte.”

Lokal forankring

En af de problemstillinger, som Realdania i sin nuværende filantropiske strategi har fokus på, er den demografiske udvikling, hvor mange flytter til de store byer, og færre bor og arbejder på landet. I udviklingen af yderområderne er sunde og stærke lokalmiljøer med engagerede beboere en vigtig ressource at trække på, siger Michael Brockenhuus-Schack.

”Det er en rigtig svær udfordring, som vi skal være mange om at løse, deriblandt foreningslivet og lokale ildsjæle. Det handler i høj grad om at få afdækket de enkelte yderområders potentialer og muligheder for udvikling, så vi kan få skabt omstilling og større livskvalitet for både fastboende og besøgende. Et godt eksempel på en omstilling, som Realdania har været en del af, er f.eks. udviklingen af kystområdet ved Klitmøller, som nu blandt surfere og andre går under navnet Cold Hawaii bl.a. på grund af de særlige bund- og vejforhold,” siger han.

”Men frivillige findes bestemt ikke kun ude på landet,” understreger Michael Brockenhuus-Schack.

”Frivillighed er et grundstof i rigtig mange projekter – også i byerne – bl.a. dem, der handler om at skabe levende og attraktive byområder. Vi ser det f.eks. i Aalborg Øst, hvor Realdania sammen med Himmerland Boligforening og områdets beboere er med til at styrke beboerglæden i området. Eller i Aabenraa, hvor vi har støttet etablering af Aktivt Torv, som er opstået og udviklet på baggrund af lokale initiativer.”

Engagerede medlemmer

For Realdania er partnerskaber med frivillige og foreningsliv både rigtigt og samtidig meget naturligt, siger formanden.

”Vi er jo selv en forening, og jeg kan genkende engagementet hos vores egne medlemmer. Rigtig mange af dem følger vores arbejde tæt og er meget interesserede i byen, byggeriet og bygningsarven. Og de mange gode spørgsmål og forslag, som vi får, når vi møder medlemmerne på valg- og debattmøder, er en stor inspiration for vores arbejde,” siger Michael Brockenhuus-Schack.

Realdania vil i de kommende år styrke dialogen med medlemmerne og have fokus på nye tilbud både for de nuværende medlemmer og potentielle nye medlemmer.

”Det glæder jeg mig rigtig meget til. De omkring 150.000 medlemmer er både vores forankring og en ressource. Og medlemmerne er de allerbedste ambassadører i forhold til at fortælle den gode historie om vores arbejde for at skabe livskvalitet gennem det byggede miljø.” ■

Læs også interview med formand for Frivilligrådet Vibe Klarup Voetmann på side 32

Læs også interview med økonomi- og erhvervsminister Morten Østergaard på side 34

BY OG LAND

– hinandens
forudsætning

De har forskellige styrker og potentialer – og forskellige problemer. I et Danmark i balance er by og land ikke konkurrenter, men hinandens forudsætning.

Yderområder: En varm kartoffel

”Det er en stjerneklar problemstilling for samfundet.”

Sådan siger Jesper Nygård, adm. direktør i Realdania, om det faktum, at flere og flere mennesker flytter fra land til by, og at der netop nu – ifølge Statens Byggeforskningsinstitut – er ikke færre end 60.000 saneringsmodne, tomme boliger i yderområderne, som forfalder og er klar til at blive revet ned.

”Hver gang en familie flytter, falder kommunens skatteindtægter, og der er færre til at dele fællesudgifterne. Flytningen fra land til by er et hverdagsproblem for borgmestrene i 31 danske kommuner,” siger han.

For at hjælpe de kommuner, der mærker fraflytningens konsekvenser, har Ministeriet for By, Bolig og Landdistrikter, Miljøministeriet og KL i samarbejde med Realdania sat gang i udviklingen af langsigtede strategier. Det sker under overskriften ”Yderområder på forkant” og ud fra den tankegang, at by og land ikke er konkurrenter, men hinandens forudsætning.

Helt konkret fokuserer den nye kampagne på 24 danske kommuner, men problemet rækker langt ud over lokalområder som Lolland eller Vestjylland, ja faktisk er det globalt. Jesper Nygård perspektiverer med et demografisk overblik:

”Lige nu er vi syv milliarder mennesker på kloden. I hele menneskehedens historie har de fleste boet uden for de store byer, men for få år siden tippede det, så over 50 procent af

Hvad skal vi stille op med de små samfund, der bliver tømt for liv, når folk flytter til byerne? Løsningen findes i stedernes egne kvaliteter og i et samspil med byerne, siger Realdanias adm. direktør Jesper Nygård.

Af Klaus Rothstein

med **potentialer**

alle mennesker nu bor i byer. I 2050 er jordens befolkning vokset til 10 milliarder, og hele 75 procent af os vil bo i byer.”

Som konsekvens af befolkningstilvæksten og den enorme flytning fra land til by, skal der bygges byer til 4 milliarder flere mennesker, svarende til 1.000 nye, meget store byer til hver 4 millioner indbyggere. Foreløbig har vi været mange hundrede år om at bygge klodens byer, og nu skal vi fordoble dem på bare 35 år.

Dobbelt strategi

”Udviklingen i Danmark går langsommere end i mange andre europæiske lande, men urbaniseringen er et problem over hele verden. Mange steder efterlader man yderområderne som spørgelsesbyer, men sådan skal det ikke være her. Vi har derfor en dobbelt strategi, der både handler om at være parat, der hvor folk flytter til, og om at hjælpe der, hvor folk flytter fra. Udviklingen kommer af sig selv. Men den positive udvikling kommer ikke af sig selv,” siger Jesper Nygård.

Han er klar over, at emnet kan være en varm kartoffel mange steder. Det er nemlig ikke alle steder, der kan overleve massive fraflytninger, og derfor er man nødt til at spørge, om nogle småsamfund slet og ret skal nedlægges.

”Hvis der ikke er økonomi nok til ordentlig ældrepleje, affaldshåndtering osv., må man spørge sig selv, om de små samfund kan drives videre. Yderområderne står over for en omfattende omstilling, hvor størstedelen af dem, der bor der, ikke længere har tilknytning til de traditionelle erhverv som industri, fiskeri eller landbrug. Opgaven er derfor bl.a. at finde frem til, hvad de så skal lave.”

Det kan lyde som sortsyn, men Jesper Nygård ser lyst på fremtiden for et Danmark i balance – hvis vi vel at mærke bliver mere bevidste om sammenhængen mellem by og land. Hvordan de er hinandens forudsætning. Hvordan der er brug for yderområder, der dyrker deres helt specielle potentialer – til gavn for både de lokale og byboerne.

”De voksende bysamfund er i stigende grad afhængige af landområderne. Her tænker jeg både på produktion af energi og fødevarer, men også på naturoplevelser og turisme. Udviklingen i de små samfund hænger altså sammen med udviklingen i byerne, og hvis vi kan tænke i forudsætninger frem for i modsætninger, kan vi også skabe holdbare løsninger. Derfor skal vi tage udgangspunkt i de åbenlyse kvaliteter og potentialer, som findes uden for byerne.”

I de små landsbyer rammer omstillingen hårdest. Men det er ofte også her blandt de lokale ildsjæle, at potentialerne vokser frem.

Lokale kvaliteter

Da kampagnen "Yderområder på forkant" blev lanceret ved et arrangement i Gyrstinge på Sjælland, var Bornholms borgmester Winni Grosbøll blandt deltagerne. Hun fortalte om, hvor svært det er at få ender til at mødes i budgettet, når så mange flytter fra øen. Det er svært at skabe udvikling, når man hele tiden skal finde besparelser og skære ned. Jesper Nygård forstår godt politikernes problem:

"Når jeg taler med borgmestrene om hverdagen i kommunerne, ser jeg, at deres job er vanvittig kompliceret. Men når vi taler om at finde nye veje, ser jeg også, at de har den nødvendige kampgejst. Det er helt afgørende, for

vi kan kun opnå resultater i yderområderne i fællesskab. Politikerne skal skabe rammerne for både det kommunale embedsværk, erhvervslivet, foreningerne og ildsjælene, der yder store indsatser med enorm lokal effekt," siger han og tilføjer:

"Hvis vi kan finde veje til fredelig samarbejde mellem naturen og landbrugsproduktionen, er der et enormt udviklingspotentiale uden for de store byer. De mange folk i byerne har jo både behov for energi, specialiserede fødevarer og natur- og friluftsliv. Der skabes således et betydeligt potentiale for vækst og eksport."

De små samfund kan altså tilbyde noget, som byerne ikke kan på tilsva-

rende vis – og som byerne har behov for. Det er alt det, som Realdania kalder "de stedbundne potentialer".

Læsøsalt og tanghuse er et eksempel på den slags potentialer, fortæller Jesper Nygård. På Læsø har man et enestående kulturmiljø, og her har Realdania været involveret i flere forskellige projekter.

"Der er indrettet et kurbad for psoriasispatienter i en nedlagt kirke. Vi har også sammen med de lokale kræfter arbejdet med formidlingen af øens tradition for saltsydning og et projekt, der skal redde de historiske tanghuse og samtidig vise fremtidsmulighederne for det gamle håndværk."

Naturen og det åbne land udgør et af de største aktiver for en positiv udvikling i yderområderne.

► Jesper Nygård fremhæver også et andet eksempel på en spændende udvikling i et lille samfund med et unikt tilbud.

”I Vang på Bornholm blev granitbruddet nedlagt, og nu er det omdannet til et helt fantastisk, naturskønt område, hvor man kan opleve de dramatiske klipper og nyanlagte vådområder til fugle side om side med badestrand, udspringsvipper og steder for kajakroere og dykkere. Det skaber kvalitet

– både for dem, der bor der, og for turisterne. Og det hele er sket med udgangspunkt i stedets egne kvaliteter.”

Problemet med fraflytning fra land til by findes over hele Danmark, og det er derfor vigtigt, at alle relevante parter i samfundet rykker sammen for at finde løsninger:

”Alle instanser skal samarbejde,” siger Jesper Nygård, der er glad for, at det

med ”Yderområder på forkant”-kampagnen er lykkedes at bringe relevante aktører sammen med de berørte kommuner.

”Jeg ser kampagnen som et stort laboratorium, hvor vi sammen skal udvikle ideer og løsninger på et af de allervigtigste samfundsmæssige problemer lige nu – både for byerne og for yderområderne.” ■

I Østerlars og Klemensker på Bornholm er der anlagt stier med opholdspladser, så det bliver nemmere at komme ud i naturen og opleve de landskabelige og kulturhistoriske perler i og omkring de to småbyer.

Indtil for nylig brød store maskiner granit i Vang Granitbrud på Bornholm. I dag er det dramatiske landskab iscenesat til oplevelser som klatring, fugleobservation, cykling og storslåede ture i naturen.

Et Danmark i balance

Balanceret udvikling kræver, at by og land ikke ses som modsætninger. Derimod skal der arbejdes aktivt med samspillet mellem landdistrikter og byområder og deres unikke kvaliteter. Thisted og Aalborgs borgmestre mødtes i Aalborg til en snak om stærke samarbejder på tværs af kommunegrænser.

Af Signe Kierkegaard Cain

Til venstre:
Lene Kjelgaard Jensen,
borgmester i Thisted.

Til højre:
Thomas Kastrup-Larsen,
borgmester i Aalborg.

Så snart de sætter sig ved bordet i borgmesterkontoret i Aalborg, går de i gang med at snakke. Det er tydeligt, at Aalborgs borgmester, Thomas Kastrup-Larsen, og Lene Kjelgaard Jensen, der er borgmester i Thisted, har en masse, de lige skal opdatere hinanden på. De mødes cirka fem gange om måneden i forskellige fora – bl.a. Business Region North Denmark, hvor store og små kommuner samarbejder om erhvervsmæssige initiativer.

Thisted Kommune har de senere år satset massivt på en klimadagsorden, og kommunen er i dag næsten 100 procent selvforsynende med vedvarende energi. Lene Kjelgaard Jensen lægger ud med at slå fast, at f.eks. etableringen af DanWEC, testcenteret for bølgeenergi i Hanstholm, ikke havde kunnet lade sig gøre uden det store engagement, man i Thisted oplever fra Aalborg Universitet.

“Aalborg er jo centrum i regionen, og universitetet er en vigtig driver – også for Thisted,” siger hun og nævner, at man i Hanstholm Havn, der ligger i Thisted Kommune, har fået Aalborgs havnedirektør ind i bestyrelsen.

Han bidrager med driftskompetencer, som man ellers ikke ville have adgang til. Det er gode eksempler på samspillet mellem store og små kommuner – og mellem landdistrikter og byer. Og ifølge Lene Kjelgaard Jensen er det afgørende ikke at tale om land og by som modsætninger.

“De er hinandens forudsætning,” siger hun.

En ting er, at en mindre kommune som Thisted har glæde af den store bys kapaciteter. Men hvad kan Aalborg bruge den mindre kommune til? Til det siger Thomas Kastrup-Larsen:

“Aalborg er ikke noget uden et opland, og i forhold til bl.a. erhvervsudviklingsprojekter har vi brug for Thisted og andre mindre kommuner for at få nok gennemslagskraft.”

Og så er kommunerne også vigtige som sparringspartnere.

“Vi har brug for nogen, der udfordrer os lidt. Når det går godt i en periode, kan man have tendens til at blive en lille smule selvfed. Og så kan man let miste sit udviklingsdrive. De mindre kommuner kan sætte spørgsmålstegn ved de ting, vi gør. Og mange gange kan vi også finde svarene på de udfordringer, vi står med, ved at se på, hvad de andre kommuner gør,” siger Thomas Kastrup-Larsen.

Han peger på, at aalborgenserne helt konkret er tæt forbundet til oplandet, fordi de tilbringer deres fritid i rekreative områder eller tager på arbejde i f.eks. Hjørring eller Frederikshavn.

» **Vindmøller, ildsjæle og natur**

Thisted Kommune har cirka 44.000 indbyggere, mens der bor over 200.000 mennesker i Aalborg. Frem mod 2024 forventes Thisted Kommunes indbyggertal at falde med lidt over 4 procent eller cirka 1.900 mennesker i alt, mens der i Aalborg kommer cirka 2.000 nye borgere til om året. Inden for Thisted Kommunes grænser er den øgede urbanisering også en realitet. Landområderne bliver tyndere og tyndere befolket, og over de seneste 25 år er landbefolkningen reduceret med 20 procent. Samtidig vokser indbyggertallet i Thisted By. Det stiller landområderne i en vanskelig situation. Lene Kjelgaard Jensen fortæller, at lokale ildsjæle i høj grad er afgørende for at sikre udviklingen i landområderne.

Klimastrategien er f.eks. udviklet i takt med, at lokale landmænd har investeret i privatejede vindmøller og biogasanlæg. Lene Kjelgaard Jensen nævner også surfermiljøet Cold Hawaii, der har base i Klitmøller, men omfatter hele Thisted Kommunes del af Vestkysten, som eksempel på stærkt engagement fra borgernes side:

”I Klitmøller er der tale om en borgerdrevet masterplan, hvor man har tegnet stregerne i en langsigtet udviklingsplan for surfmiljø og oplevelsesmuligheder. Parallelt hermed har Thisted Kommune og en række samarbejdspartnere investeret mange ressourcer i at gøre området attraktivt for tilflyttere og turister. I de senere år har vi f.eks. etableret havbad, strandpromenader og nye stiforbindelser, der knytter byerne bedre sammen.”

Både klimastrategien og udviklingen af Cold Hawaii har kunnet lade sig gøre på grund af Thisted Kommunes landskab og natur. Man har kunnet satse på vedvarende energi i kommu-

nen, fordi den dækker et stort areal, og fordi der er ideelle vind- og bølgeforhold, som gør det oplagt at gå forrest med vind- og bølgeenergi.

”Landskabet og naturen er forudsætninger for den strategi, vi har valgt. Og på samme måde er naturgivne forhold også en forudsætning for udviklingen af Cold Hawaii,” siger Lene Kjelgaard Jensen.

Nye boliger og letbane

Når flere og flere vil bo i byerne, er det bl.a. Aalborg, de flytter til. Thomas Kastrup-Larsen fortæller, at der med de mange nye borgere hvert år er behov for boliger og arbejde. ”Befolkningsstiltæksten er positiv, og den giver indtægter. Men den betyder også, at vi skal have bygget flere boliger og skabt ny infrastruktur,” forklarer han.

De to borgmestres mødes cirka fem gange om måneden i forskellige fora – bl.a. Business Region North Denmark, hvor store og små kommuner samarbejder om erhvervsmæssige initiativer.

Det er blevet vedtaget, at Aalborg skal have en letbane, som er delvist finansieret af staten.

”Hvis man for fem-seks år siden havde sagt til nogen øst for Storebælt, at Aalborg ville få en letbane, så havde de ikke troet på det. På mange måder er udviklingen i Aalborg skabt lidt på trods. Bl.a. har Aalborg Lufthavn fået helt ny betydning med flere internationale ruter, og det er jo noget, der kommer hele Nordjylland til gode,” siger Thomas Kastrup-Larsen.

Realistisk og ambitiøs udvikling

Hverken Thomas Kastrup-Larsen eller Lene Kjelgaard Jensen kan genkende deres kommune eller Nordjylland i det hele taget i betegnelsen ”yderområde”. Til gengæld ser de begge et stort behov for både at være

realistisk og ambitiøs, når det gælder regionens udvikling. Som med luft-havnen skal man ifølge Thomas Kastrup-Larsen turde tænke stort og løsrive sig fra afhængighed af politikerne i København. Men udvikling kræver også nogle gange, at man er realistisk nok til at afvikle, siger Lene Kjelgaard Jensen:

“Det kan dreje sig om at få revet nogle forfaldne huse ned, så man kan åbne byen mod naturen. Og så er det afgørende at have en fortælling, som borgerne kan forholde sig til, så de kan se, at by og land har glæde af hinanden.”

Fleksible boformer og lokale styrker

Thisted og Aalborg har hvert deres udgangspunkt, men mens de to borgmestre taler, bliver det også tydeligt, at der er en del fælles udfordringer.

Da kaffekopperne er ved at være tømt, nævner Thomas Kastrup-Larsen og Lene Kjelgaard Jensen, at der både i Thisted og Aalborg er et stigende behov for mere fleksible boformer.

“I Thisted kan man få en ejerbolig rimelig billigt, men det er ikke sikkert, at unge vil låses til en investering i vores område. De vil måske gerne have et job i Thisted i fem år, men så skal de videre. Derfor er det afgørende, at vi også kan tilbyde dem attraktive lejeboliger,” siger Lene Kjelgaard Jensen.

Hun og Thomas Kastrup-Larsen ser i det hele taget et behov for fælles strategier for, hvordan man i regionen skaber den fleksibilitet, der gør det attraktivt for folk at bosætte sig i Nordjylland. “Vi får ikke noget ud af at

slås med hinanden. Der er en meget stærk bevidsthed i Nordjylland om, at vi må stå sammen, hvis vi vil noget,” siger Thomas Kastrup-Larsen.

Men han og Lene Kjelgaard Jensen understreger også, at man i hver enkelt kommune arbejder med sin egen lokale planstrategi – og så ser man sammen på de udviklingsmuligheder, der går på tværs af regionen.

“Skal man skabe et Danmark i balance, skal der naturligvis nationale investeringer til. Men det handler i høj grad om at finde de lokale styrker både i byen og på landet og sørge for, at de udvikles i samspil med hinanden,” slutter Lene Kjelgaard Jensen. ■

TILBUD TIL MEDLEMMERNE

Kom med!

– sammen kan vi mere

Mit Realdania

10 skræddersyede nyhedsbreve om året til dig, fyldt med nyt om foreningens aktiviteter og tilbud.

Magasinet Bedre Hjem

Få Bolius populære magasin om alt, hvad der betyder noget for dig som husejer, i din postkasse otte gange om året. Her kan du blive inspireret af lækre boligreportager og blive klogere på boligøkonomi, gør-det-selv og have – og du får den nyeste viden om alt fra håndværkerfusk til tilstandsrapporter.

Realdania er en forening. Vi vil gerne have flere medlemmer, der engagerer sig i vores sag, nemlig at skabe livskvalitet gennem det byggede miljø. Som medlem får du adgang til en række gode tilbud, arrangementer og konkurrencer, og du kommer tættere på vores aktiviteter i såvel dit lokalområde som i hele Danmark. Når der er valg til repræsentantskabet i dit område, kan du også deltage og gøre din stemme gældende.

Vi glæder os til at se dig!

Meld dig ind

Læs mere om medlemskab på realdania.dk/melddigind. Her kan du få overblik over medlemsfordelene. For at blive medlem skal du eje fast ejendom i Danmark. Medlemskab er gratis.

Oplev arkitektur og byggeri

Få rabat på medlemskab af Realdania Byg Klubben, og oplev dansk arkitekturs små og store perler. Sammen med arkitekter og fagfolk kommer du inden for i nogle af de smukkeste og mest spændende byggerier i Danmark.

Konkurrencer

Deltag i konkurrencer om særbesøg på Realdanias mange filantropiske projekter og vind bøger og invitationer til spændende arrangementer.

Nyhedsbrev

Udvælg de temaer, der interesserer dig mest, og kom helt tæt på Realdanias mange interessante projekter og menneskene bag dem.

Tolv isblokke – i alt 100 ton – fra den grønlandske indlandsis stod på Rådhuspladsen og smeltede. Isblokkene indgik i kunstneren Olafur Eliasson og professor i geologi Minik Rosings kunstværk "Ice Watch". Værket blev opsat i forbindelse med, at FN's klimapanel (IPCC) mødtes i København i september 2014 og havde til formål at skabe opmærksomhed om klimaforandringerne.

Ved at støtte projektet ønskede Realdania at tydeliggøre, at klimatilpasningstiltag er et vigtigt indsatsområde for foreningen i de kommende år.

Gotvedskolen på Frederiksberg har siden 1932 dannet ramme om gymnastik efter gymnastikpædagog Helle Gotveds principper. I 2011 gennemgik den fredede bygning en omfattende indvendig ombygning og istandsættelse til glæde for gymnaster i alle aldre.

Projektet er støttet af VELUX FONDEN, Knud Højgaards Fond, Kulturarvsstyrelsen og Realdania og er del af Realdanias program **Den levende Bygningsarv**.

Engelsholm Slot ved Bredsten ligger på en slotsholm i en voldgrav. Parken omkring slottet er blevet renoveret, så den oprindelige barokhave er genskabt. I samme forbindelse er vandgraven og voldene omkring slottet ryddet og restaureret, så det nu står stramt og veldefineret – helt i barokkens ånd.

Projektet er del af kampagnen **Historiske Haver** under Realdanias program **Den levende Bygningsarv**.

Højdepunkter 2015

Frivillige skaber Underværker

De er både unge og gamle, og de har vidt forskellig baggrund. Over alt i landet, som f.eks. i Urbanplanen på Amager, knokler frivillige ildsjæle for at stable projekter på benene, som skaber lokale fællesskaber og varige forandringer. Realdania-kampagnen "Underværker - bygningsarvens ildsjæle" skal hjælpe ildsjæle med at gøre deres idéer til virkelighed. Realdania har afsat 30 millioner kroner til kampagnen, og målet er at støtte mere end 50 ildsjæleprojekter over de næste tre år. Som noget nyt skal kampagnen også bidrage til at øge kommunernes strategiske fokus på frivillige ildsjæle.

Læs mere på www.undervaerker.dk

Kvæsthusprojektet

Københavns nye eventyrlige plads; på én gang tæt på vandet og byen. På Kvæsthusmolen og ved Skuespilhuset er der højere til himlen og bedre udsyn end på Københavns andre pladser. Under molen bliver der etableret et underjordisk p-anlæg med plads til 500 personbiler. På molen kommer der pavilloner med plads til servering og underholdning, og en "Kyssetrappe", som rækker helt ned i vandet. Havnebassinet bag molen bliver ramme om en vigtig del af bylivet omkring pladsen. Kvæsthusprojektet står færdigt ved årsskiftet 2015/2016.

Læs mere på www.kvaesthusprojektet.dk

Gør din stemme gældende på Realdanias valgmøder

Realdanias repræsentantskab består af 109 medlemmer, der vælges for en fireårig periode i én af de seks faglige valggrupper eller de ti geografiske valgområder. I november i år er der valg i Valggruppen for ejere af landbrugsejendomme, i Valggruppen for ejere af erhvervsjendomme samt i Valgområde 4, der dækker Syd- og Sønderjylland og i Valgområde 8, der dækker Nordjylland.

Læs mere på www.realdania.dk

Sunde boliger i Holstebro

Godt og dårligt indeklima i vores boliger er resultat af mange forskellige faktorer: dagslysforhold, støj, temperatur, fugt, statisk elektricitet – og ikke mindst luftkvaliteten, der bl.a. påvirkes af afgangning fra farlige stoffer. Med fokus på, hvordan vi sikrer et godt indeklima, opfører Realdania Byg nu et 1:1 demonstrationsprojekt i Holstebro med udgangspunkt i en helt almindelig enfamiliebolig. Projektet er en videreførelse af Realdania Bygs MiniCO2 Huse i Nyborg, der særligt havde fokus på CO2-reduktion.

Læs mere på www.realdania.dk

Antallet af unge hjemløse er stigende

I Danmark er omkring 6.000 mennesker hjemløse, og lidt over halvdelen af dem befinder sig i hovedstadsområdet. Antallet har været relativt stabilt siden 2007, men især er hjemløshed blandt unge i foruroligende grad stigende. Derfor gennemfører Realdania nu i samarbejde med flere fonde en indledende undersøgelse af muligheder og behov for iværksættelse af en fælles indsats på området. Resultatet af undersøgelsen vil kunne danne grundlag for en videre indsats særligt målrettet hjemløshed blandt unge.

Læs mere på www.realdania.dk

Syv skoler sætter drøn på skolegården

Mange børn rører sig for lidt, og det påvirker ikke alene børnenes sundhed men også deres indlæringssevne, motorik, livsglæde og sociale kompetencer. "Drøn på skolegården" er en kampagne, der skal nytænke og udfordre det traditionelle billede af skolegården, så den i højere grad indbyder til leg og bevægelse for alle. Realdania, Lokale og Anlægsfonden og Kræftens Bekæmpelse udvalgte i 2014 syv projektidéer, som hver har modtaget op til 2 mio. kr. i støtte til realisering. Alle syv projekter forventes at stå færdige i løbet af 2015.

Læs mere på www.droen.dk

Kvalitet i kysternes turistbyer

Marielyst på Falster er en turistby med godt 6.000 feriehuse langs den 10 kilometer lange sandstrand. Byens fysiske udvikling har været præget af tilfældig knopskydning og stærk trafik, og derfor har kommunen længe ønsket at give byen en ansigtsløftning. Byens torv er nu blevet omdannet og forskønnet, og der er skabt nye steder til ophold for byens gæster. Det nyindrettede Marielyst indvies i foråret 2015. Byfornyelsen er sket som en del af Realdanias kampagne "Stedet Tæller", som bl.a. også omfatter projekter i Løkken og Blokhus.

Læs mere på www.stedet-taeller.dk

Den
frivillige
sektors
rolle i
samfunds-
udviklingen

Det frivillige engagement er et stærkt brændstof, der kan få meget til at ske og gøre en stor forskel – for det enkelte menneske, for et lokalområde og for samfundet mere generelt.

Filantroperne og den politiske pluralisme

De erfarne politikere Mogens Lykketoft og Bertel Haarder har begge et godt øje for samspillet mellem foreninger, fonde og frivillige. Og de mener begge, at filantroperne skal holde sig fra at pleje særinteresser.

Af Klaus Rothstein

Den ene trådte sine politiske barnesko i elevrådsarbejdet. Den anden har sine rødder i foreningsidrætten. Og selvom de tilhører hvert deres parti og ideologi, er de begge dybt forankrede i den demokratiske kultur, som den praktiseres på Christiansborg, hvor de er henholdsvis formand og næstformand for Folketinget. Goddag til Mogens Lykketoft og Bertel Haarder.

I Vandrehallen er flere skoleklasser på rundvisning, de skal bl.a. se montren med de forskellige danske grundlove. I formandens forkontor står et staffeli med et sort klæde over. Der skal være afsløring af et nyt kunstværk senere i dag.

”Det er Danmarks – og verdens – første kvindelige minister, der har fået sit portræt malet. Det var også på høje tid,” siger Mogens Lykketoft.

Ja, faktisk er det med hele 90 års forsinkelse, for når Nina Bang nu er blevet portrætteret, skyldes det, at Danmark fejrer 100-året for kvindernes valgret i år.

Der er højt til loftet på formandens kontor, hvor Mogens Lykketoft har holdt til siden september 2011. Nu tager han snart et års orlov for at være formand for FN's Generalforsamling. Midt i en travl mødedag har han sammen med Bertel Haarder taget sig tid til en snak om det frivillige engagements betydning for folkestyret. For det er jo ikke alt, der kan ordnes fra Borgen.

”Ud over det, som vi bevilger penge til herinde fra, er der stadig ting, der skal gøres, for at samfundet fungerer optimalt. Der spiller det civile samfund, de frivillige organisationer og de filantropiske fonde og foreninger en stor og vigtig rolle. Jeg ser meget positivt på alt det arbejde, der udføres, og al den viden, der samles. Jeg har selv siddet i Rockwool Fondens bestyrelse, så jeg har på nært hold fulgt den forskning, der understøtter det politiske niveau,” siger Mogens Lykketoft. ▶

» **Kontrakt med samfundet**

Bertel Haarder skynder sig at bekræfte. Fra sin ministertid husker han, at netop Rockwool Fondens forskning om indvandring nogle gange var mere nyttig end forskningen fra Socialforskningsinstituttet.

”Jeg ser det som et led i samfundets pluralisme. Naturligvis vil der altid være brok hist og her om store fondes donationer som f.eks. Operaen. Men samtidig er det vigtigt at fokusere på deres muligheder for at finansiere det, som det offentlige ikke kan. Her tænker jeg på alt fra medicinsk forskning til den milliard, som Mærsk har doneret til efteruddannelse af lærerne i folkeskolen.”

Mogens Lykketoft har et mere sammensat syn på de stor-slåede gaver. For der er jo også de langsigtede driftsomkostninger, og dem kommer det offentlige traditionelt til at hænge på. Han har derfor med glæde bemærket, at nogle filantropiske fonde og foreninger er begyndt at overveje, om de også skal finansiere drift i en periode.

I det hele taget er flere ting ved at ændre sig. Folketingets formand medgiver, at det engang ville have været politisk kontroversielt, når en stor fond går så tæt på folkeskolen – men det er det ikke længere. Pengene kommer ikke med et diktat, men gives efter politiske konsultationer – grundige og diskrete – med både regering og opposition. Og Folketingets formand mener, at det er udtryk for klogskab.

”Når en fond har mulighed for at yde et vigtigt samfundsbidrag, er det nødvendigt, at det er politisk pluralistisk. Det gælder både bestyrelsessammensætningen og det, som man vælger at støtte. Det gælder om at indgå en kontrakt med samfundet, når man har en privilegeret stilling.”

Udkig efter ildsjæle

Bertel Haarder har helt grundlæggende tillid til de filantropiske fonde og foreninger, og han kalder forskningsdonationer fra Novo Nordisk Fonden og Carlsbergfondet for ”en velsignelse, der har gjort Danmark til en medicinsk stormagt”, men han har en principiel advarsel til de pengestærke donorer, som også tæller Realdania.

”Hvis man stiller sig til rådighed for særinteresser, vil dele af samfundet føle sig svigtet, og så ser man skævt til fondene.”

Bertel Haarder opfordrer derfor alle fonde til at være på udkig efter ildsjæle, som de kan samarbejde med om lokale initiativer og projekter. Det frivillige Danmark er stærkt, mener han, faktisk stærkere, end man skulle tro.

”De frivillige bevægelser er jo grundpillerne i det danske demokrati. Det var dem, der skabte det moderne Danmark. I de senere år har frivilligarbejdet imidlertid ændret karakter, så man nu ikke så meget samler sig i de store foreninger, men mere lægger sin energi i enkeltsager,” siger han.

Mogens Lykketoft fortsætter sin kollegas sætning:

”Ja, og nogle af de store folkelige organisationer er nærmest sygnet hen, de politiske bevægelser er tynde og svage. Det er udtryk for, at moderne mennesker ikke er tro mod politiske programmer, men retter deres engagement mod sager og projekter. Her er fordelene så, at foreninger, fonde og frivillige i godt samspil kan udrette store ting med få midler.” ■

De to tidligere ministre har mange års Folketingserfaring. Bertel Haarder blev første gang valgt ind i Folketinget i 1975. Mogens Lykketoft blev valgt ind i 1981.

Vi er en forening, der vil gøre bygningssarven levende!

Vil du være med?

Meld dig ind på [Realdania.dk](https://realdania.dk)

Alle med fast ejendom i Danmark kan blive medlem. Medlemskab er gratis.

Vi er en forening, der også arbejder med udvikling af yderområderne, udsatte boligområder, klimatilpasning, tilgængelighed, samfundsansvar i byggeriet, arkitektur og sundhed, et godt indeklima, energirigtig renovering, mangfoldige byer og meget andet.

Realdania

Man skal kunne skifte mellem at være

bruger og frivillig

5 spørgsmål til
Frivilligrådets formand
Vibe Klarup Voetmann

Af Signe Kierkegaard Cain

Hvem er det, der engagerer sig frivilligt?

Vi kan se på statistikken, at der blandt frivillige er flest veluddannede mennesker i job. Mennesker som i forvejen er udenfor, kommer til gengæld også udenfor i forhold til det frivillige arbejde. Det skal civilsamfundsorganisationerne i partnerskab med andre helst lave om på. Det er enormt vigtigt at opleve, at man er værdsat, og at der er nogen, der regner med en. Det kan være, at man den ene dag magter at lave kaffe, mens man ikke kan næste dag. Der er det vigtigt, at man kan skifte mellem at være bruger og frivillig.

Er der grupper, vi burde engagere mere?

Jeg ønsker mig et samfund, hvor civilsamfundet spiller en stor rolle. Men ikke hvor hattedamer kommer ud og skænker suppe for de nødlidende. Det kræver, at vi åbner de frivillige fællesskaber, så også de borgere, der er lidt skæve, kan være frivillige. Det kan f.eks. være ved, at drenge med ADHD også får lov at være med i sportsklubben. En tidligere socialminister fortalte mig på et tidspunkt, at hun

havde mødt en "Hus Forbi"-sælger, og hun forventede, at de skulle tale om, hvor hårdt det er at være hjemløs. I stedet sagde han til hende, at han havde set nogle unge, der hang på gaden, og foreslog, at man skulle starte en forening, der kunne hjælpe de unge. Det er et godt eksempel på, at der i alle mennesker er en lyst til at skabe og til at ændre noget.

Har vores frivillige engagement ændret sig?

Vi kan se, at der sker en forandring, hvor frivillige i stigende grad engagerer sig i det lokale. De er optaget af at skabe trivsel der, hvor de bor, og af at være en del af et lokalt fællesskab. Det, synes jeg, er enormt spændende. Samtidig har det ændret sig sådan, at frivillighed faktisk er større i byerne end på landet. Folk i byerne kopierer landsbyfællesskabet og skaber frivillige tiltag i deres lokalområde. En anden tendens er såkaldte mikro-handlinger, hvor man er spontant frivillig en enkelt dag eller to – og hvor det især er sociale medier, der hjælper med at sprede budskabet.

Hvad ser du som de største forhindringer for at skabe et frivilligt engagement?

Når vi taler om frivillighed, så kommer det ofte til at handle om, hvordan man kan få løst nogle opgaver. Det betyder f.eks. konflikter om, hvorvidt frivillige tager ansattes arbejde. For mig er det meget vigtigt, at frivilligt

engagement netop ikke er arbejde. Mange steder i den offentlige sektor er der ikke tid til almindelig, menneskelig omsorg. Frivillighed introducerer noget varme og nogle relationer i det sociale arbejde, som er helt afgørende, og som ikke behøver være en trussel i forhold til de ansattes arbejde. Det er dog vigtigt, at man ikke ser frivillighed som noget menneskelig omsorg, man kan klistre uden på eksisterende ydelser. Det er min oplevelse, at frivillige i høj grad forandrer det sted, de er, og den indsats, der gøres.

Hvilken rolle spiller frivillige organisationer for udviklingen af velfærdssamfundet?

Civilsamfundet spiller en stadig mere fremtrædende rolle i debatten om velfærdssamfundets fornyelse, og frivillige organisationer er blevet medudviklere af f.eks. skolen, ældrecentret og beskæftigelsesindsatserne. Derfor er det en spændende tid at være frivillig og frivillig organisation i. Der er masser af muligheder for at udfolde sit engagement og sin virke-trang. Og det er afgørende at inddrage frivillige organisationer, fordi de bidrager med et stort folkeligt engagement. Man kommer med en masse ildsjæle, og jeg oplever i høj grad, at dem, man samarbejder med, bliver smittet af det engagement. De frivillige organisationer kan godt være lidt kantede at samarbejde med nogle gange, men deres værdisæt er meget stærkt. ■

Vibe Klarup Voetmann er formand for Frivilligrådet og selvstændig rådgiver. Derudover sidder hun i en række bestyrelser og som næstformand i Børnerådet. Hun har tidligere bl.a. været direktør for Psykiatridonden og Danner.

**"Det er vildt
oplivende at
se de folkelige
fællesskaber
slå til ..."**

Økonomi- og indenrigsminister Morten Østergaard opfordrer til øget samarbejde med det frivillige Danmark.

Af Klaus Rothstein

“Det handler ikke om at løse opgaver, men om at etablere fællesskaber.”

Sådan siger økonomi- og indenrigsminister Morten Østergaard (R) om den omfattende frivillige indsats, som rigtig mange danskere yder i klubber, foreninger og andre netværk.

Hans pointe er, at frivilligarbejdet skal være drevet af lyst og engagement, og at de frivillige ikke skal opfattes som en del af det offentlige system – men meget gerne samarbejde med det.

“Hvis vi fokuserer for meget på opgaver, risikerer vi at kvæle det, der giver det frivillige arbejde værdi som aktivt medborgerskab. Og så kan vi bruge tiden på at diskutere med fagbevægelsen, som skal passe på, at det frivillige arbejde ikke bliver en erstatning for egentlige jobs – og jeg er enig i, at de frivillige ikke må være en vej til at slanke det offentlige.”

Hvor ser du, at det frivillige arbejde virkelig gør en forskel?

“Mange steder. Overalt i foreningslivet, om det så er spejderbevægelsen eller idrætten, på ældrecentre og ikke mindst i de humanitære organisationer, hvor frivillige betyder meget for f.eks. flygtninge, der skal integre-

res i det danske samfund. Det er helt vildt oplivende at se de folkelige fællesskaber slå til i asylarbejdet. Det er godt for alle. Frivilligarbejdet øger helt enkelt livskvaliteten for alle medvirkende, og det ville det offentlige ikke kunne, om så pengene voksede på træerne.”

Men hvor er så det frivillige arbejdes problem?

“Der er kun et problem, hvis man opfatter det frivillige som en del af systemet og derfor tror, at alle har ret til de samme tilbud. Jeg har hørt om et projekt, hvor frivillige arrangerede udflugter for beboerne på ældrecentre. Men fordi der ikke var frivillige nok til at dække alle ældrecentre, ville kommunen ikke være med. Det synes jeg er et problem. Her bør det offentlige trække sig lidt tilbage og overlade organiseringen til de frivillige selv. Og så må man acceptere, at ikke alle bliver behandlet ens.”

Men hvor går grænsen for, hvad de frivillige bør påtage sig? Jeg kender en pensioneret lærer, der i mange år har hjulpet flygtninge med at forstå det danske sprog og samfund, men hun kæmper også som en slags talsmand for familierne over for kommunen. Er det ok?

“De frivillige må selv sætte grænsen for, hvad de kan og vil. De kan ofte

rådgive som supplement til den vejledning, alle jo har ret til fra det offentlige. Det kan naturligvis ikke være en erstatning, når det er myndighedsansvar, vi taler om.”

Som minister er Morten Østergaard imponeret over det frivillige arbejde. Han er glad for, at en række ministerier, organisationer og foreninger sammen har formuleret det såkaldte Frivillighedscharter om samspillet mellem den frivillige verden og det offentlige. Nu handler det om at afbureaukratisere arbejdet og gøre det nemmere at være frivillig.

“Vi har lagt en strategi, der rummer en række håndsrækninger til organisationerne, bl.a. har vi gjort det muligt for ledige at arbejde som frivillige. Man skal se strategien som en cadeau til det frivillige Danmark, et tegn på at vi tager arbejdet alvorligt.”

Hvor tror du, at frivilligarbejdet bevæger sig hen?

“Jeg tror – og håber – at vi får mere samarbejde mellem de forskellige sektorer, altså kommuner, organisationer og frivillige i samarbejde med filantropiske organisationer. Det kan handle om både naturen, det sociale, idrætten, det humanitære og det kulturhistoriske. Det skal vi ønske os mere af.” ■

Frivillige skaber **livskvalitet** **to gange**

Et stærkt engagement fra frivillige og ildsjæle skaber både værdi i det enkelte projekt og i lokalsamfundet. Det er afgørende for fællesskabet og samfundet, at flere – og nye – grupper bliver involveret i det frivillige arbejde, siger direktør i Realdania, Hans Peter Svendler.

Af Signe Kierkegaard Cain

I de seks nye rådgivningscentre, "Livsrum", hvor kræftpatienter rundt omkring i landet kan få råd og vejledning, er der både hyggelige fællesrum og mindre, intime rum, hvor man kan trække sig tilbage. Husene, som Realdania og Kræftens Bekæmpelse står bag, er indrettet med masser af træ, der er pejse, indbyggede reoler og andre hjemlige elementer. Værterne i de hyggelige omgivelser er forskellige frivillige, der laver kaffe, tager en snak med de kræftramte og sørger for en lang række aktiviteter. Nogle steder har de frivillige endda taget initiativ til at holde åbent i weekenden, så kræftpatienterne og deres familier også kan bruge husene der.

"I de nye huse er der flere frivillige, end der var i de tidligere centre, og de nye rammer inspirerer de frivillige til at være endnu mere aktive. Det er et rigtig godt eksempel på, at arkitekturen kan gøre en stor forskel for det frivillige engagement – og ikke mindst at det frivillige engagement gør en stor forskel for projektet," siger Hans Peter Svendler, der er direktør i Realdania.

At påvirke mulighederne for frivilligt arbejde med indsatser i det byggede miljø er blevet en vigtig del af Realdania

strategi. Oprindeligt havde foreningen ikke en egentlig strategi for projekter med frivillige, men så begyndte ansøgningerne fra ildsjæle til forskellige projekter at blive flere og flere.

"Vi kunne se, at vi havde enormt gode resultater med de projekter med frivillige, som vi involverede os i. Der lå simpelthen et kæmpe potentiale i deres engagement, og det har vi i stigende grad valgt at inddrage i vores arbejde," siger Hans Peter Svendler.

Ekstra værdi

Realdania støtter projekter med frivillige, fordi foreningen har erfaret, at det giver ekstra værdi på en række fronter. Det frivillige engagement gavner ikke bare det enkelte projekt, men også hele lokalområdet. Bl.a. har Realdania rundt om i landet støttet omkring 40 mølleprojekter, hvor lokale ildsjæle brænder for at restaurere en gammel mølle og åbne den for besøgende.

"Det gavner både projektet med den enkelte mølle, der får nyt liv, men det gavner også lokalsamfundet, hvor projektet styrker fællesskabet. Den type projekter skaber faktisk livskvalitet to gange – både i forhold til pro-

jektet og for samfundet omkring det," siger Hans Peter Svendler og uddyber med et af de mange eksempler på frivilligt engagement, der har gjort indtryk på ham:

"Det er jo fantastisk at komme ud til f.eks. den restaurerede Jollmands Gård på Als og se en gammel tømrer eller snedker, der stadig brænder for sit håndværk, og som her får lov til at udfolde det sammen med andre."

Brug for alle

Også i det større samfundsperspektiv giver det god mening, at Realdania er med til at understøtte det frivillige arbejde, forklarer Hans Peter Svendler. Han lægger vægt på, at frivilligt arbejde gør en stor, positiv forskel for både den enkelte og samfundet, og derfor mener han også, at vi bør gøre en indsats for at aktivere nye grupper i arbejdet. Det gælder bl.a. de hundretusinder af danskere, der står uden for arbejdsmarkedet. Her kan frivilligt engagement f.eks. være med til at holde unge i gang og give dem nye kompetencer.

"Vi har brug for, at alle kræfter i samfundet bliver aktiveret, for det er helt afgørende for fællesskabet. Det gælder også nogle af de mere sårbare grupper. Gennem mere end ti år har Realdania i forskellige projekter arbejdet for at sikre udsatte grupper et sted at være. Næste trin er, at de i langt højere grad aktiveres – også selv om de kun har ressourcer til et par timer om ugen," siger han og nævner hjemløse unge som en af de grupper, der kunne involveres mere aktivt som en ressource i det frivillige arbejde.

"Det samme gælder mennesker med handicap, hvor vi også arbejder på at skabe rammer, så de kan bidrage. Et af de rigtig gode eksempler er Fakse Vandrehjem, der er blevet ombygget, så det i dag er en gruppe på omkring 20 personer med fysiske og psykiske

handicap, der i det daglige står for driften af stedet,” fortæller Hans Peter Svendler.

Kampagner og netværk

Det er ofte gennem store kampagner eller såkaldte calls, at Realdania søger at engagere de frivillige ildsjæle. Fordi kampagnerne sætter flere aktiviteter i gang på samme tid, giver det de frivillige mulighed for at inspirere hinanden og dele erfaringer på tværs af projekter. Hans Peter Svendler nævner som eksempel kampagnen “Underværker – byggeriets ildsjæle”, hvor

man støtter ideer fra lokale ildsjæle, der har fået øje på et behov og nogle potentialer der, hvor de bor.

“For Realdania er det afgørende, at de projekter, vi støtter, også kan køre videre på langt sigt – og her spiller de frivillige en vigtig rolle. For det er meget ofte dem og deres indsats, der sikrer driften. Et godt eksempel er Bovbjerg Fyr. Det ville aldrig kunne drives på forretningsmæssige vilkår, men folk står i kø for at blive frivillige, og de er helt centrale for fyrets drift,” fortæller Hans Peter Svendler.

Projekter med frivillige bliver også mere langtidsholdbare, når man indgår tætte samarbejder med de frivilliges organisationer. Realdanias strategi bygger på, at alle, der har interesse og ressourcer inden for et bestemt felt, skal involveres. Det gælder politikere, erhvervslivet og civilsamfundet.

“Vi indgår ikke bare partnerskaber med offentlige myndigheder. De frivillige organisationer kan åbne nogle døre og få folk i tale på en helt anden måde, end vi og vores offentlige sam-

I Næstved ligger et af i alt syv nye rådgivningscentre for kræfttramte. Smukke, arkitektoniske rum og mange frivillige, der gerne vil hjælpe, når det virkelig tæller, er med til at give centrene deres navn: Livsrum.

På Samsø ligger Kolby Mølle, der passes af og vedligeholdes af en flok engagerede frivillige. Møllen var i drift som kornmølle indtil 1947. I dag huser den Økomuseum Samsø.

arbejdspartnere kan. Organisationerne repræsenterer hr. og fru Danmark, og det er helt afgørende, når projekterne skal realiseres. Organisationerne kan nå ud til dem, der efterfølgende skal eje projektet og føre det videre,” siger Hans Peter Svendler.

Fælles løsninger

Samme filosofi ligger bag Realdanias afprøvning af den såkaldte collective impact-arbejdsform, hvor parterne på et bestemt område over en længere periode arbejder sammen om at løse meget komplekse problemstillinger. Arbejdsformen benyttes bl.a. af FN og nogle af de store, amerikanske fonde. Målet er at opnå bedre og mere hold-

bare løsninger med en kollektiv indsats. Og den fælles problemløsning ville ikke fungere uden frivillige organisationer og civilsamfundet i det hele taget, lyder det fra Hans Peter Svendler.

”Det er meget vigtigt, at løsninger kommer nedefra og forankres – uanset om der er tale om et enkeltstående mølleprojekt eller en større og mere kompleks samfundsmæssig problemstilling. Kun på den måde kan vi være med til at sikre et endnu større frivilligt engagement inden for det byggede miljø – for mange forskellige typer af frivillige,” siger Hans Peter Svendler og fortsætter:

”Vi oplever både, at frivillige ildsjæle henvender sig med deres egne projekter, og at vi som forening i stigende grad selv er proaktive og igangsatte på området. Jeg er ikke i tvivl om, at projekter med stærkt frivilligt engagement om ti år er en endnu større del af Realdanias arbejde.” ■

”Da det handlede om overvågningskameraer, var der ikke meget lyst til at deltage”

Af Signe Kierkegaard Cain

Ole Nielsen har været direktør for Himmerlands Boligforening siden 2003. Han er født og opvokset i Aalborg og har været frivillig hele sit liv. ”Når man selv har rødder i foreningsliv, så har man stor respekt for frivilligt arbejde,” siger han.

Når der er valg til afdelingsbestyrelserne i Himmerlands Boligforening i Aalborg Øst, er der kamp om pladserne.

“I modsætning til mange andre steder har vi ingen problemer med afdelingsdemokratiet. Vi snakkede på et tidspunkt om at gøre noget særligt for at få flere unge til at deltage, men det er faktisk kommet helt af sig selv,” siger Ole Nielsen, der er direktør i Himmerlands Boligforening.

Han fortæller, at også i de 1.500 nye ungdomsboliger, der er bygget i området de senere år, laver de studerende gerne frivilligt arbejde og stiller op til både bestyrelser og festudvalg.

Og at der er en klar sammenhæng mellem bydelens positive udvikling og beboernes lyst til at engagere sig frivilligt, er Ole Nielsen overbevist om.

“Folk vil gerne identificeres med noget positivt. Da Aalborg Øst var et traditionelt, udsat boligområde, og man bl.a. sad på bestyrelsesmøder og diskuterede, om man skulle sætte overvågningskameraer op, var der ikke meget lyst til at deltage. Nu er temaet, at vi skal gøre en god bydel endnu bedre, og så har folk meget mere lyst til at engagere sig frivilligt. De vil gerne være en del af en succes,” siger han.

Byudviklingen har ikke bare fået flere til at engagere sig frivilligt. Beboerne er også direkte involveret i byudviklingen.

Da et nyt renoveringsprojekt for nylig blev sat i gang, var 300 børn og voksne fra området med i et fakkeloptog for at markere det. Og ved renoveringer og nybyggerier i Himmerlands Boligforening sidder frivillige beboere med i byggeudvalgene. De er med på møder med rådgivere og boligforeningens personale, og nogle gange er de med ude at se på byggematerialer og har dermed direkte indflydelse på byggeriet. Også til byggeudvalgene er der kampvalg om pladserne, fortæller Ole Nielsen.

“Det har meget stor betydning, at der er frivillige, som går ind i det her arbejde. De fungerer som beboernes ambassadører og tager meget direkte ansvar for udviklingen af bydelen,” siger han.

Masser af aktive frivillige

Det nye Sundheds- og Kvarterhuset har stor andel i den positive udvikling, som Aalborg Øst har oplevet gennem de senere år. Det stod færdigt i 2012, og en stor del af bydelens frivillige aktiviteter og sociale indsatser er knyttet til huset. Det gælder bl.a. foreningen 9220 – de frivillige, der er opstået i kølvandet på det boligsociale projekt 9220 Aalborg Øst.

“Det er virkelig ildsjæle, der gør en kæmpe forskel ved bl.a. at skabe aktiviteter for børn og unge,” siger Ole Nielsen.

Også den nordjyske boldklub AAB har kontor i huset, og klubben er med til at gøre en stor indsats i forhold til at skabe bedre samarbejder mellem frivillige foreninger, fortæller Ole Nielsen.

“Tidligere var de frivillige foreninger konkurrenter, men nu kan man f.eks. se, at AAB arrangerer fodboldskole sammen med naboklubben Kildeparken. Begge klubber har nu mere fokus på, at de unge skal bevæge sig, og så er det mindre vigtigt, hvor de gør det. I det hele taget er det lykkedes at få områdets frivillige foreninger til at samarbejde.”

Udviklingen er vendt

Sundheds- og Kvarterhuset er et såkaldt multihus, der giver lokaler til forskellige frivillige foreninger og tiltag. En del af områdets sociale indsatser er også knyttet til huset.

Der bor cirka 21.000 mennesker i Aalborg Øst, og Himmerlands Boligforening råder over en stor del af de 4.000 almene boliger i området. Tidligere var store dele af bydelen udsatte boligområder, men udviklingen er vendt.

“Fortællingen om bydelen er ikke længere undskyldende. Vi har altid sagt, at det ville blive bedre. Men det er nemmere at komme igennem med den fortælling, hvor bydelen nu er inde i så positiv en udvikling. Alle de nye renoveringer bliver en del af den samme gode historie.”

Ole Nielsen peger på, at boligforeningens rolle i byudviklingen bl.a. er vigtig, fordi der er en meget direkte kontakt mellem boligforeningens ansatte og beboerne.

“Det er helt afgørende, at kommunikationen mellem alle parter foregår på et ligeværdigt niveau. Og der kan vi nogle gange se, at beboerne er lidt på vagt, fordi kommunens folk er myndighedspersoner. Der kan vores ansatte tale mere direkte med beboerne.” ■

I Helsingør ligger den 10.000 m² store Multipark med skateranlæg, parkouranlæg, boldbane og overdækket scene. Parken er udformet, så områdets mange forskellige beboere kan mødes til selvorganiseret udendørssport, leg og aktivt, socialt samvær. Multiparken skal derved bidrage til den sociale integration og sundhed.

Bag Multiparken står Helsingør Kommune, Lokale og Anlægsfonden og Realdania. Projektet er del af Realdanias program **Rum for alle**.

Den firesporede gade Thomas B. Thriges Gade, som i 40 år har skåret Odenses gamle middelaldercentrum midt over, er nu blevet lukket for at gøre plads til en helt ny bydel. Projektet hedder "Fra gade til by", og gennemføres i samarbejde mellem Realdania og Odense Kommune. Det er en af de mest ambitiøse og markante byomdannelser i Danmark nogensinde.

Fra gade til by-projektet er del af Realdanias program **Byer for mennesker.**

Forskning har inden for de seneste 30 år bevist naturens helbredende virkning. Det er baggrunden for den nyligt anlagte Helseskoven i Arboretet i Hørsholm. Haven skal være med til at belyse, hvordan naturen kan styrke kriseramte menneskers helbred samt forebygge sygdomme.

Helseskoven er anlagt med støtte fra Det Obelske Familiefond, Friluftsrådet, G.B. Hartmanns Familiefond og Realdania. Projektet er del af Realdanias program **Rum for alle**.

Livskvalitet gennem det byggede miljø

Fold ud og læs
mere om de
**samfundsmæssige
udfordringer,**
Realdanias arbejde
skal bidrage til
at løse.

RUM FOR ALLE

- Adgang for alle
- Rummelighed for alle

MULIGHEDERNES DANMARK

- Yderområdernes potentialer
- Det åbne land som dobbelt ressource

INNOVATION I BYGGERIET

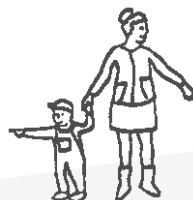
- Et godt indeklima
- En globaliseret byggesektor

DEN LEVENDE BYGNINGSARV

- Fremtidens herregård
- Bygningsarven i landdistrikterne

BYER FOR MENNESKER

- Klimatilpasning i byerne
- Udsatte boligområder i forstaden

Her er en oversigt over de **fem programmer** og underliggende **ti initiativer**, som er Realdanias helt centrale fokus i de kommende år, og hvor vi lægger vores primære ressourcer.

Der er dog fortsat også plads til **den gode ide**, der falder uden for programmernes ramme.

PROGRAMMETS MÅLSÆTNING:

Realdania vil bidrage til at styrke fremtidens velfærdssamfund gennem nye og tilpassede indretninger af vores fysiske omgivelser, der kan tilgodese alle befolkningsgruppers fysiske og mentale sundhed og fremme social inklusion.

RUM FOR ALLE

Adgang for alle

INITIATIVETS RAMME OG MÅLSÆTNING:

Udfordring: På trods af omfattende myndighedskrav om tilgængelighed er der fortsat en stor del af det byggede miljø, der ikke er tilgængeligt for mennesker med funktionsnedsættelse. Det gælder bl.a. for offentlige bygninger, byrum og trafik anlæg – både i forbindelse med nybyggeri og med ombygning.

Mål: Initiativet vil udfordre de praksisser, regelsæt, holdninger og barrierer, der i dag findes hos myndigheder, bygherrer, rådgivere, brugere og praktikere samt søge innovative løsninger på tilgængelighedsområdet til gavn for den enkelte borger med funktionsnedsættelse og for samfundet som helhed.

PROGRAMMETS MÅLSÆTNING:

Realdania vil sætte fokus på, hvordan man kan imødegå udfordringerne i Danmarks yderområder og landdistrikter og skabe positiv udvikling med udgangspunkt i lokale potentialer.

MULIGHEDERNES DANMARK

Rummelighed for alle

INITIATIVETS RAMME OG MÅLSÆTNING:

Udfordring: Den sociale og sundhedsmæssige ulighed i Danmark har gennem adskillige år været stigende. Velfærdssamfundet er under pres i forhold til at tilbyde udsatte grupper den hjælp og behandling, de har behov for. Særligt ramte er de mennesker, der må leve med livstruende og kroniske sygdomme, og mennesker med andre særlige behov såsom handicappede, psykisk syge, hjemløse og misbrugere.

Mål: Initiativet skal med afsæt i det byggede miljø og gennem flerstrengede virkemidler bidrage til, at livskvaliteten øges for de udsatte borgere, og til at de marginaliserede grupper generelt inkluderes bedre i samfundet og dermed får mulighed for aktivt at bidrage til dets udvikling.

Yderområdernes potentialer

INITIATIVETS RAMME OG MÅLSÆTNING:

Udfordring: Danmarks yderområder og landdistrikter står over for store udfordringer som følge af urbanisering og industrialisering af landbrug og fiskeri. Fraflytning af arbejdspladser, faldende befolkningstal og en befolkningssammensætning, der forskyder sig, så der bliver færre børn og unge, færre i den erhvervsaktive alder og flere ældre, sætter yderområderne under pres. Udviklingen giver store kommunaløkonomiske udfordringer og sætter sig tydelige fysiske spor i form af tomme bygninger og landsbyer.

Mål: Initiativet skal bidrage til at fastholde høj livskvalitet for borgere og besøgende i de berørte områder ved at igangsætte tiltag, der tager afsæt i en realistisk forståelse af de eksisterende udfordringer og samtidig udnytter de stedsspecifikke lokale potentialer som grundlag for positiv omstilling.

Det åbne land som dobbelt ressource

INITIATIVETS RAMME OG MÅLSÆTNING:

Udfordring: En uhenigtsmæssig arealanvendelse af det åbne land giver på den ene side kritiske tab af biodiversitet og rekreative og naturmæssige værdier, og på den anden side et unødigt tab af arealer i forbindelse med øget produktion af fødevarer og grøn energi.

Mål: Initiativet skal bidrage til at understøtte en hensigtsmæssig og bæredygtig ressourceudnyttelse i det åbne land. Målet er, at arealanvendelsen både kan tilgodese en bred og konkurrencedygtig landbrugssektor med en styrket produktion af fødevarer og vedvarende energi, samtidig med at naturressourcerne beskyttes og styrkes, og rekreative muligheder udvikles til gavn for miljø, friluftsliv, bosætning og turisme.

PROGRAMMETS MÅLSÆTNING:

Realdania vil fremme innovation i byggesektoren med henblik på at styrke livskvaliteten for alle gennem de byggede omgivelser, og for at sikre et bedre og mere bæredygtigt miljø.

INNOVATION I BYGGERIET

Et godt indeklima

INITIATIVETS RAMME OG MÅLSÆTNING:

Udfordring: Vi tilbringer langt hovedparten af vores tid indendørs, og derfor spiller indeklimaet en vigtig rolle for vores livskvalitet. Dårligt indeklima fører hvert år til alvorlige sundhedsproblemer for mange danskere såsom astma og allergi, hjerte-karsygdomme og kræft. Dårligt indeklima har endvidere negative konsekvenser for indlæring, produktivitet og trivsel på arbejdspladser og i institutioner.

Mål: Målsætningen med initiativet er at understøtte udviklingen af et godt indeklima bl.a. i forbindelse med de kommende års energirenovierung og energioptimering af byggeriet samt at sætte fokus på sundhedsmæssige problemer i indeklimaet såsom f.eks. støj, forkert udnyttelse af dagslys, skimmelsvamp, afgangning fra materialer, radon og sundhedsskadelige partikler.

En globaliseret byggesektor

INITIATIVETS RAMME OG MÅLSÆTNING:

Udfordring: Byggesektoren rummer et stort uudnyttet potentiale i form af ny teknologi og forskning, der kan omsættes til nye produkter, processer og ydelser, og som både kan forbedre det byggede miljø i Danmark samt opskaleres og afsættes på et internationalt marked. Som en naturlig del af den allerede igangsatte udvikling er der behov for øget formidling, videndeling, innovation og samfundsansvar på tværs af faggrupper, landegrænser og markeder.

Mål: Målsætningen med initiativet er at bakke op om og styrke evnen og kapaciteten i byggeriet til at skabe innovation og fornyelse på højt internationalt niveau samt at sikre bl.a. et godt arbejdsmiljø og gode arbejdsvilkår. Dette skal primært ske gennem etablering af en globalt førende platform – en innovations- og formidlingshub – for videndeling og internationalisering inden for det byggede miljø i hele skalaen fra indretning og design over byggeri og arkitektur til byudvikling.

PROGRAMMETS MÅLSÆTNING:

Realdania vil være med til at sikre og udvikle den danske bygningsarv, så den kan bevares som en nærværende fortælling om vores fælles historie og samtidig danne ramme om nye aktiviteter.

DEN LEVERE BYGNINGS

Fremtidens herregård

INITIATIVETS RAMME OG MÅLSÆTNING:

Udfordring: Herregårdene fortæller med deres historiebærende bygninger og kulturmiljøer om vores fælles fortid og indeholder ypperlige arkitektoniske og håndværksmæssige kvaliteter. Dermed udgør de en ressource for liv og udvikling i landdistrikterne. Imidlertid er herregårdene udfordret af, at deres bygninger ikke er egnede til moderne landbrugsproduktion, og at både deres bygninger, parker og landskaber er investerings- og omkostningstunge at forvalte og vedligeholde.

Mål: Initiativet vil i særlig grad understøtte nye anvendelser af herregårdenes funktionstømte bygninger med sigte på at sikre bygningsarven og skabe en positiv effekt i lokalsamfundet, økonomisk såvel som kulturelt og socialt.

BYGNINGSARVEN I LANDDISTRIKTERNE

PROGRAMMETS MÅLSÆTNING:

Realdania vil udnytte den aktuelle omstilling af byerne ud fra globaliseringen og klimændringerne til at kombinere sociale, økonomiske og miljømæssige løsninger og derved skabe mangfoldige, oplevelsesrige og robuste byer for mennesker.

BYER FOR MENNESKER

Bygningsarven i landdistrikterne

INITIATIVETS RAMME OG MÅLSÆTNING:

Udfordring: Omstillingen i Danmarks landdistrikter og provinsbyer sætter bygningsarven under pres. De demografiske ændringer, funktionstømning og nye anvendelseskrav til de fysiske rammer både i den private og offentlige sektor betyder, at mange fredede og bevaringsværdige bygninger og miljøer mister deres anvendelse og driftsgrundlag. Dette, sammenholdt med en manglende forståelse for bygningsarvens værdi og sårbarhed, betyder, at grundlæggende kulturværdier er truet. Når fredede og bevaringsværdige bygninger misligholdes eller funktionstømmes, forbliver et samfundsøkonomisk potentiale uudnyttet.

Mål: Realdania vil med initiativet dels bidrage til at sikre den vigtigste del af bygningsarven for eftertiden, dels medvirke til at udløse bygningsarvens uudnyttede potentiale for at skabe samfundsmæssig værdi i landdistrikterne.

Klimatilpasning i byerne

INITIATIVETS RAMME OG MÅLSÆTNING:

Udfordring: De klimamæssige følger af de globale temperaturstigninger kan give store økonomiske tab og menneskelige omkostninger, hvis ikke de håndteres. Der er behov for, at byer, bygninger og landskaber tilpasses et klima med bl.a. øgede regnmængder og en generel havvandstandsstigning. Desuden vil klimaet fremover være præget af mere ekstreme vejsituationer som eksempelvis skybrud, storme, tørker og stormfloder. En håndtering af disse udfordringer kræver en bredt forankret indsats fra såvel offentlige og private parter som civilsamfundet.

Mål: Initiativet skal bidrage til, at byerne bliver mere klimarobuste og samtidig opgraderes fysisk og udvikles bæredygtigt. Det handler om, gennem nye partnerskaber, at udvikle flerfunktionelle løsninger, som kombinerer klimatilpasningen med anden værdiskabelse i byerne, såvel æstetisk som rekreativ, erhvervs-mæssig og social.

Udsatte boligområder i forstaden

INITIATIVETS RAMME OG MÅLSÆTNING:

Udfordring: Forstædernes særligt udsatte almene boligområder domineres af stor arbejdsløshed, bandekriminalitet og utryghed, og antallet af disse områder er steget i de seneste år. Øget fysisk og mental adskillelse fra den omkringliggende by giver de socialt vanskeligt stillede og monofunktionelle boligområder svære vilkår for det mangfoldige og levende byliv. På trods af massive investeringer i fysiske og sociale indsatser i områderne har effekterne hidtil været begrænsede.

Mål: Initiativet skal vise nye veje til en bæredygtig udvikling i forstæderne med fokus på livskvalitet, social balance, styrkede sammenhænge og helheds-løsninger. Vi vil understøtte etablering af nye samarbejder og afprøve nye virkemidler og løsninger, der kan supplere de mere kendte tilgange til de særligt udsatte boligområders udfordringer.

Her er **gode råd** **gratis**

Let tilgængelig og gratis viden om hus og have til alle danskere. Det er målet med arbejdet i Bolius Boligejernes Videnscenter.

BOLIUS MÅL ER AT skabe større livskvalitet for boligejerne ved at hjælpe dem med at foretage de rigtige valg. Vi indhenter, kvalitetssikrer og formidler viden fra bygge- og boligsektoren, og vi omsætter den til tilgængelig, pålidelig og relevant viden for boligejerne. Vi giver dem nyttig viden om alt om hus og have, lige fra skimmelsvamp og isolering, over valg af varmekilde og vedligeholdelse, til ombygning og økonomi.

VI HJÆLPER BEDST BOLIGEJERNE, når vi kan give dem grundige svar på lige præcis de udfordringer, de står med hjemme på deres egen matrikel. Når vi otte gange om året udgiver magasinet BEDRE HJEM, som husejerne kan abonnere på eller hente hos Idémøbler, Flügger, Estatemæglerne og Jysk. Når vi hver uge føjer nye artikler til de eksisterende 10.000 artikler på vores hjemmeside om emner inden for hus og have. Eller når vi udsender vores nyhedsbrev til mere end 120.000 modtagere, og når vi dagligt deler ud af vores viden på de sociale medier og i aviser, tv og radio.

EN GOD ARTIKEL FRA BOLIUS handler om emner, der optager boligejerne lige nu og her. Den er let tilgængelig og kan forstås af alle, og samtidig bygger den på dyb, faglig indsigt i bolig, byggeri og vedligehold. Det sidste sikrer vi gennem et tæt samarbejde mellem de bygningsfaglige medarbejdere og vores journalister. ■

Fakta om Bolius

Bolius Boligejernes Videncenter leverer gratis viden om hus og have til alle danskere via hjemmesiden bolius.dk og boligmagasinet BEDRE HJEM. Her får du gode råd om alt fra skimmelsvamp til boligøkonomi samt inspiration til, hvordan du får din drømmehave.

Bolius medarbejdere er journalister, arkitekter, ingeniører og andre fagpersoner, der arbejder tæt sammen for at indsamle, kvalificere og formidle viden om boligen, som kan hjælpe den enkelte boligejer til at få det maksimale ud af sit hjem.

Bolius er stiftet i 2002 og er et helejet Realdania-selskab.

Inspiration og autentisk oplevelse

Inger og Johannes Exners hus fra 1963. Det ejes i dag af Realdania Byg, som udlejer det til almindelig beboelse. Op til to gange om året åbnes dørene for rundvisninger særligt for Realdania Byg Klubbens medlemmer.

Sammen med tegnestuen Vandkunsten har Realdania Byg opført et moderne tanghus på Bornholm. Huset blev i 2015 nomineret til den internationale designpris INDEX Design.

Udvikling af byggeriet og bevaring af bygningskulturen til gavn for både fagfolk og alle danskere. Det er målet med Realdania Bygs arbejde.

REALDANIA BYGS MÅL ER at vise nye veje for byggeriet og bygningsarven. Vi deltager i eksperimenterende nybyggeri, og vi sikrer værdifulde historiske ejendomme for eftertiden. Gennem ejerskabet af disse bygninger er det vores ambition at inspirere og bringe ny viden til byggeriet og samtidig fastholde eksisterende viden som f.eks. håndværksteknikker og -traditioner.

VI GØR EN FORSKEL, når vi kan være med til at løfte et område, afdække nye måder at bygge på eller finde nye teknikker til at minimere ressourceforbruget. Og når vi sikrer, at kvaliteter, som ellers ville gå tabt, bliver bevaret og bragt videre. Vi deler vores viden gennem udgivelser, realdaniabyg.dk, nyhedsbrev, åbent hus, en medlemsklub og rundvisninger, så resultater og bygningskulturens oplevelser bringes videre til gavn og glæde for alle.

ET GODT PROJEKT FOR BYG viser nye veje for byggeriet gennem afprøvning af f.eks. samarbejdsformer, teknik, materialer, nye udtryk eller tilpasning til omgivelserne. Eller det sikrer fortidens huse for fremtidige generationer. At bevare en enestående bygning for eftertiden er vigtigt, men vi udvikler og bevarer også andet end bygninger. I et godt projekt får også byen, området og den sammenhæng, som bygningen er en del af, et løft. Desuden er det vigtigt for os, at projekterne sikres et langsigtet og økonomisk bæredygtigt grundlag. For så holder resultaterne. ■

Fakta om Realdania Byg

Realdania Byg opbygger og formidler en række gode eksempler på byggestil og arkitektur fra forskellige tidsperioder og forskellige egne i Danmark. Det sker gennem filantropisk investering i væsentlige, fredede og bevaringsværdige bygninger og ved deltagelse i nybyggeri med fokus på udvikling og nyskabelse.

Realdania Bygs medarbejdere har som bygherre kompetencer inden for arkitektur, ejendoms- og økonomijura, ejendomsdrift og kommunikation. De arbejder tæt sammen for at sikre, at byggeriet kan bringes videre, og bygningskulturarven kan sikres for eftertiden.

Realdania Byg blev stiftet i 2003 og er et hel-ejet Realdaniaselskab.

Fremsynet

Levende og bæredygtige byer, som er attraktive at bo, arbejde og opholde sig i. Det er målet med arbejdet i Realdania By.

REALDANIA BYS MÅL ER at skabe fremsynet byudvikling, som øger livskvaliteten for alle, der bruger, bor eller arbejder i byerne. Vi har fokus på at gøre det indbydende, trygt og sundt for mennesker at bevæge sig i og bruge byen. Og vi arbejder for at skabe et attraktivt og mangfoldigt byliv, bl.a. ved at blande forskellige boligformer, boligtyper og boligstørrelser med forskelligartede indkøbsmuligheder, arbejdspladser, caféer og restauranter, kulturtilbud og offentlige services.

VI ARBEJDER I PARTNERSKABER – fortrinsvis med kommuner – og investerer herigennem i arealer til byudvikling og byomdannelse med det formål at få udvikling og kvalitet i de danske byer.

Realdania By og Fredericia Kommune udvikler i partnerskab en levende og bæredygtig bydel på ca. 20 hektar i det bynære havneområde mellem den historiske fæstningsby og Lillebælt. FredericiaC, som området kaldes, skal udvikles over de næste 20-25 år.

byudvikling

VI HAR FOKUS PÅ UDFORDRINGER OG MULIGHEDER,

og gennem vores arbejder finder vi nye veje og løsninger for byerne. Det gælder f.eks. i forhold til energi- og varmforsyning, håndtering af skybrud og oversvømmelser som konsekvens af klimaforandringer. Og det gælder områder som social sammenhængskraft, parkeringsløsninger, natur i byen og skabelsen af attraktive og levende byrum. Vi deler vores viden og erfaringer bl.a. gennem publikationer og realdaniaby.dk til inspiration for alle, der arbejder med byudvikling i Danmark. ■

Fakta om Realdania By

Realdania By er lige nu engageret i fire byudviklingsprojekter: FredericiaC, Køge Kyst, Ringkøbing K og NærHeden, som vi gennemfører i partnerskab med hhv. Fredericia, Køge, Ringkøbing-Skjern og Høje-Taastrup kommuner. Gennem vores datterselskab Kvæsthusselskabet er vi engageret i Kvæsthusprojektet og Sankt Annæ Projektet i det centrale København.

Realdania Bys medarbejdere er arkitekter, ingeniører, økonomer, kommunikationsfolk og andre fagpersoner, der brænder for at udvikle attraktive og levende byer, som øger livskvaliteten for dem, der bruger, bor og arbejder i byer i Danmark.

Realdania By er stiftet i 2007 og er et helejet Realdaniaselskab.

Stort og småt

Filantropi betyder menneskekærlighed, gavmildhed og almennytte. Det spænder over store gaver som Operaen i København og omlægningen af Odense midtby som den ene yderlighed til lokal julehjælp og symbolske hæderslegater som den anden. Selvom der nu tales meget om collective impact baseret på partnerskaber, er de fleste filantroper stadig ret så forskellige og egensindige.

Forskning og uddannelse

Her er et felt, hvor filantropi gør en mærkbar forskel. Staten sørger for de institutionelle rammer, men uden frie midler fra fonde og fondslignende foreninger ville dansk forskning miste sin internationale konkurrencekraft. Desuden drives mange kollegier almennyttigt, og uden små og store legater ville de studerende have svært ved at finansiere deres lærerige udlandsophold.

Kunst og kultur

De fleste museer ville leve under trange kår uden støtte fra private mæcener. Carlsbergfondet købte kunst til offentlig fornøjelse længe før oprettelsen af Statens Kunstfond. Også Louisiana i Humlebæk og Roskilde Festivalen er fondeorganiserede, og det lokale kulturliv ville være nødlidende uden foreningsliv og frivillig arbejdskraft.

NYT FRA FONDSFORSKNINGEN

De filantropiske fødekæder

Mange danskere tror fejlagtigt, at al velfærd skabes af stat og kommune. Vi glemmer den indsats, som ydes af foreninger, fonde og frivillige. Penedonationer baseret på ansøgninger

udgør kun en lille del af denne værdiskabelse, men det eksakte omfang målt i kroner og øre kendes ikke. Der hvor filantropi især kan gøre almen nytte er gennem risikovillig, tålmodig og rundhåndet indsats, der ikke udelukkende skal vurderes med bureaukratisk eller kommerciel målestok.

Mange danskere tror fejlagtigt, at filantropiske fødekæder kan erstatte skattefinansieret service fra stat og kommune. Men sammenlignet med finanslov og bruttonationalprodukt har

den slags begrænset vægt. Værdiskabelsen bliver størst, når private og offentlige aktører spiller sammen. F.eks. når en kommune tager imod en håndsrekning fra fonde og fondslignende foreninger. Filantropi er altså ingen trussel mod velfærdsstaten, selvom journalister jævnligt advarer imod "magtfulde" og "stenrige" fonde.

Almennyttige fonde

Der er over 12.000 uddelende fonde i Danmark. Blandt de store er A.P. Møllers Fond, Novo Nordisk Fonden og Augustinusfonden, men de fleste er små og lever et stille liv uden offentlig bevågenhed. Danske fonde bidrager årligt med filantropiske donationer i størrelsesordenen 7-8 milliarder kroner. Desuden driver nogle fonde samfundsgavnlig erhvervsvirksomhed og selvorganiseret forskning, bl.a. Rockwool Fonden og Kraks Fond.

KILDE: Anker Brink Lund, professor og forskningskoordinator ved CBS Center for Civilsamfundsstudier, der er etableret med fondsstøtte bl.a. fra Realdania, TrygFonden og Tuborgfondet.

Natur og miljø

Hjerl Hede, Lille Vildmose og Gyldensteen Strand er bare tre af mange skønne eksempler på naturbevarelse over hele landet finansieret af filantroper. Det gælder også aktiviteter i det byggede miljø, hvor Realdania alene eller sammen med offentlige og private partnere har bidraget med penge og knowhow til flere tusinde projekter.

Sport og fritid

Mindst halvdelen af det frivillige arbejde, der udføres i Danmark, er knyttet til fritidsaktiviteter. Det omfatter især folkeoplysning og idræt, hvor foreningsaktive bl.a. gør en massiv indsats for børn og unge. Også når det gælder udsatte grupper, kan filantropisk indsats af denne art håndtere udfordringer, som offentlige myndigheder har vanskeligt ved at løfte.

Sundt og socialt

Mange legatstiftere ønskede at støtte "værdigt trængende". Siden er de fleste af disse opgaver overtaget af stat og kommune. Men almennyttige foreninger som Kræftens Bekæmpelse, Kirkens Korshær og Dansk Røde Kors varetager stadig livsvigtige opgaver, som skatteborgerne og deres folkevalgte repræsentanter enten ikke kan eller vil tage sig af.

Liv og kvalitet

Selve ordet "filantropi" klinger gammeldags i manges ører. Det er derfor ikke kun vigtigt for værdiskabelsen, at der doneres penge. Vi må også blive bedre til at anerkende og forstå fænomenet. Derfor taler mange fonde og fondslignende foreninger hellere om livskvalitet, trivsel og frivillighed. Men meningen er den samme: medmenneskelighed, gavmildhed og almennytte

Almennyttige foreninger

Det er ikke kun stiftelser i fondslovenes forstand, der skaber filantropisk værdi. Medlemsbaserede virksomheder som Realdania, TrygFonden og de store sygdomsbekæmpende foreninger bidrager også. Ikke kun med penge, men også med social innovation, oplysningsvirksomhed og andre former for supplement til privat og offentlig service. Desuden skaber bl.a. Bydelsmødrenes Landsforening værdi ved at hjælpe nye filantropiske foreninger i gang.

Almennyttig frivillighed

Sammenlignet med mange andre lande giver danskere kun relativt små beløb individuelt til velgørende formål. Til gengæld siger 80 procent, at de gerne vil udføre frivilligt arbejde. Og en tredjedel af befolkningen gør det faktisk i betydelig grad. Den samlede værdi er estimeret til over 72 milliarder kroner årligt. Selvom noget af denne indsats næppe kan betragtes som ren filantropi, er her tale om meget væsentlige bidrag til almenvellet.

Om Realdania

Realdania er en medlemsbaseret, filantropisk forening med ikke mindre end 150.000 medlemmer fordelt over hele landet. Alle, der ejer fast ejendom i Danmark, kan blive medlem af Realdania.

Som filantropisk forening arbejder vi på samme måde som en almennyttig fond. Dvs. vi deler penge ud til en lang række projekter, som understøtter vores mission – nemlig at styrke danskernes livskvalitet gennem det byggede miljø.

I vedtægterne beskrives vores formål sådan her:

Realdanias formål er:

- at støtte almennyttige og almenvelgørende formål, primært inden for det byggede miljø og bredt fordelt i Danmark – samt i særlige tilfælde i udlandet,
- at erhverve kapitalandele i virksomheder, der udøver aktiviteter inden for det byggede miljø,
- at præstere tjenesteydelser med tilknytning til det byggede miljø,
- at erhverve og opføre fast ejendom med henblik på at bevare bygningsarven og udvikle byggeriet
- og at drive investeringsvirksomhed.

Som forening er Realdania reguleret i Lov om visse erhvervsdrivende virksomheder.

VORES MISSION

Vores mission er at skabe livskvalitet for alle gennem det byggede miljø – dvs. byen, byggeriet og bygningsarven.

Problemdrevet filantropi

Når man ønsker at gøre en reel forskel som filantropisk forening, er det vigtigt at være fokuseret og strategisk i sine aktiviteter. Derfor arbejder Realdania problemdrevet med filantropi – vi støtter med andre ord projekter og aktiviteter, der målrettet skal bidrage til løsning af nogle af de samfundsmæssige problemstillinger inden for det byggede miljø. Det er vores ambition, at vi, i et tæt samarbejde med andre aktører, kan fungere som forandringsagent – som katalysator for forandring.

Nu og i de kommende år arbejder vi med problemstillinger inden for følgende fem programmer: Byer for mennesker, Mulighedernes Danmark, Den levende bygningsarv, Innovation i byggeriet og Rum for alle. (Læs mere på side 50)

Netværk og collective impact

Ved at arbejde problemdrevet sætter vi også fokus på betydningen af at arbejde i netværk og partnerskaber. Når vi samarbejder med andre, kan vi nemlig mobilisere en bredere opbakning, der kan skabe mere værdi og større effekt, end vi vil være i stand til at skabe på egen hånd.

Når vi indgår i strategiske samarbejder med andre aktører om at løse større samfundsmæssige problemstillinger, sker det ud fra principperne om det, der i den internationale filantropi kaldes collective impact. Det indebærer længerevarende samarbejder, hvor ofte meget forskellige aktører arbejder sammen om at løse komplicerede problemstillinger. Som f.eks. opgaven med at klimatilpasse vores byer. Collective impact-samarbejder vil typisk omfatte hovedaktører inden for den offentlige sektor, den private sektor og civilsamfundet.

Ud over den problemdrevne tilgang arbejder vi også med såkaldt klassisk og strategisk filantropi. Det betyder, at vi også støtter projekter baseret på relevante ansøgninger, ligesom vi i samarbejde med ansøgere vil have fokus på at kvalificere de projekter, vi engagerer os i.

Læring og evaluering

Vi arbejder systematisk med evaluering af vores filantropiske arbejde. Vi arbejder især med, hvordan vi kan systematisere læringsprocesser og viden om, hvilke indsatser der virker, og hvilke der kan forbedres. Den viden og de erfaringer, vi opbygger, gør vi derefter tilgængelig for andre med interesse i samme emne. Vi arbejder desuden målrettet for, at relevante parter og interessenter løbende bliver involveret i vores filantropiske arbejde.

MEDLEMSDEMOKRATI

Alle, der ejer fast ejendom i Danmark, kan blive medlem af Realdania. Og det er gratis at blive medlem. Grundlaget for

vores forening er det aktive medlemsdemokrati, hvor medlemmerne har direkte indflydelse ved at udnytte deres stemmeret på valgmøderne.

INVESTERING

Pengene til det filantropiske arbejde kommer fra overskuddet af vores investeringsaktiviteter. Formålet med vores kommercielle investeringer er således at maksimere grundlaget for de filantropiske aktiviteter.

Vi tager i de kommercielle investeringer en kalkuleret risiko og benytter aktiv forvaltning for at opnå et højere afkast. De kommercielle investeringer har en lang tidshorisont.

PRINCIPPER

Vi har følgende grundlæggende principper for vores arbejde, der fungerer som ledetråde for ledelse og medarbejdere: Realdania vil udvikle og forandre:

- gennem partnerskaber og netværk
- baseret på dialog og viden
- gennem opsøgende og proaktiv indsats
- baseret på åbenhed og transparens

Realdania arbejder desuden aktivt på det filantropiske område med social ansvarlighed og samfundsbevidsthed og har tilsluttet sig FNs Global Compact principper for filantropiske uddelinger (PSI – Principles for Social Investment) som en Civil Society Organization.

Hvor kommer pengene fra?

Realdanias formue er oprindeligt penge, som gennem 150 år er blevet forvaltet af danske realkreditforeninger. Realdania blev født i år 2000, da foreningen solgte realkredit- og bankaktiviteterne til Danske Bank. Før salget udgjorde egenkapitalen 10,5 mia. kr., som ifølge vedtægterne og realkreditloven ikke kunne tilbagebetales til medlemmerne. Og derfor blev det besluttet at oprette Realdania med det formål at støtte almennyttige formål inden for det byggede miljø – og på den måde sikre, at også fremtidens generationer får gavn af pengene.

Filantropiske nøgletal

ÅRETS NYE PROJEKTBEVILLINGER

Der er i 2014 bevilget 867 mio. kr. til filantropiske uddelinger og filantropiske investeringer.

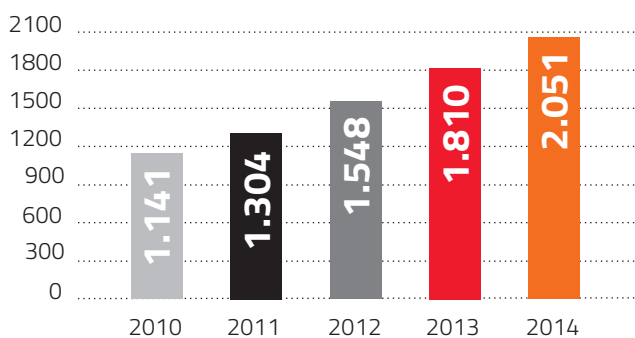
Tilgangen af nye projekter og bevillinger er fordelt på følgende filantropiske projekttyper:

	Antal nye projekter	Ny- og merbevillinger mio. kr.	Samlet projektsum mio. kr.
Projekter			
Uddelinger	149	818	2.126
Filantropiske investeringer	4	49	49
Projekter i alt	153	867	2.175
Enkeltprojekter ¹⁾	117		
I alt tilgang	270	867	2.175

¹⁾ Enkeltprojekter er projekter, der gennemføres under et "paraplyprojekt", f.eks. en kampagne, som Realdania selv styrer og har tæt føling med, eller et forskningscenter, som omfatter et antal forskningsprojekter.

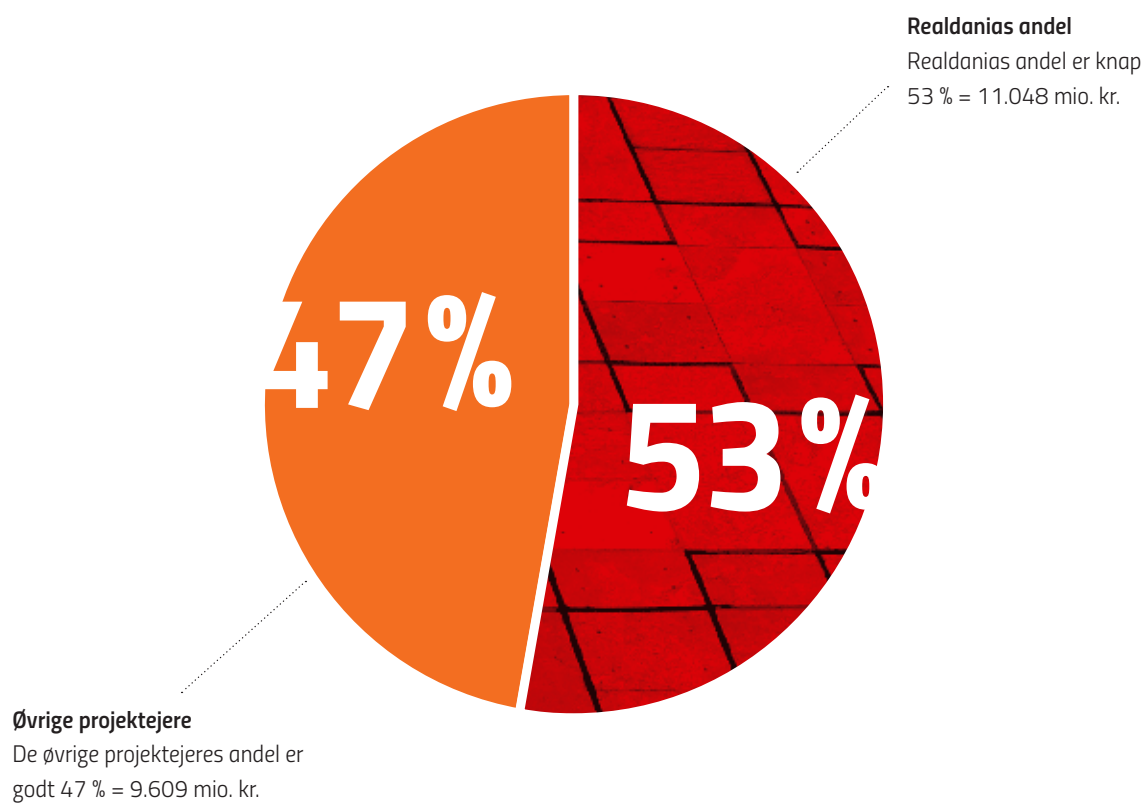
ANTAL AFSLUTTEDE PROJEKTER

Pr. 31/12 2014 havde Realdania afsluttet i alt 2.051 projekter.

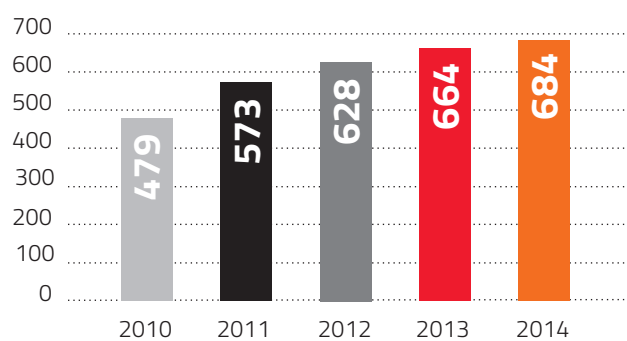
**DEN SAMLEDE FILANTROPISKE
PROJEKTFORTEFØLJE
PR. 31/12-2014**

Den samlede værdi af de projekter, vi var involveret i pr. 31/12-2014, var på 20.657 mio. kr. Heraf har vi bidraget med over halvdelen af projekternes økonomi.

ANTAL IGANGVÆRENDE PROJEKTER

Pr. 31/12 2014 havde Realdania 684 igangværende projekter.

Investering

HOVEDTAL

Afkast i 2014, mio. kr.

3.134

Afkast i %

15,9

Værdi pr. 31/12-2014, mio. kr.

21.274

MÅLSÆTNING FOR INVESTERINGSSTRATEGIEN

- At sikre de filantropiske aktiviteter, medlemsaktiviteterne og Realdanias drift.
- At sikre en lang levetid på 25 år eller mere.
- At balancere afkast og risiko.
- At sikre styring af Realdanias markedsrisici.

INVESTERINGSUNIVERS

Investeringsuniverset omfatter samtlige mulige investerbare aktiver, der vil blive udnyttet i takt med, at de findes attraktive og administrerbare.

Den strategiske aktivallokering forventes at give det højeste risikojusterede afkast over et helt konjunkturforløb. Det forventede årlige investeringsafkast afhænger imidlertid i høj grad af, hvor man befinder sig i den økonomiske cyklus. Realdania tror derfor på, at dynamisk, taktisk aktivallokering skaber værdi og udnytter makroøkonomiske udsving og ineffektive markedsforhold til at skabe et yderligere afkastbidrag inden for rammerne af investeringsstrategien.

INVESTERINGSFILOSOFIEN

Formålet med den kommercielle investeringsformue er at skabe grundlaget for de filantropiske aktiviteter. Investeringsstrategien skal sikre, at den kommercielle investeringsformue skaber det bedst mulige afkast med en balanceret risiko.

Investeringsfilosofien tager afsæt i en langsigtet investeringshorisont for at understøtte en lang levetid for Realdania på 25 år eller mere. Realdania påtager sig aktivt og på et

kvalificeret grundlag risiko via den kommercielle investeringsformue for at skabe afkast og dermed grundlag for de filantropiske aktiviteter. Realdania ønsker at udnytte sin profil som langsigtet investor i sine investeringsaktiviteter og fastlægger derfor sin risikoappetit på et niveau, som afspejler dette. Investeringsstrategien angiver mål og rammer for investeringsaktiviteten og indeholder en beskrivelse af de principper, der ligger til grund for strategien.

INVESTERINGSAKTIVITETERNE

Realdanias investeringsaktiviteter bygger på værdiskabelse gennem aktiv forvaltning. Forvaltningen foretages som hovedregel via eksterne kapitalforvaltere, men balancen mellem intern og ekstern forvaltning vurderes løbende. Investeringsformuens omsættelighed er sammen med en sikker prognose for likviditetsbehovet en vigtig forudsætning for at optimere afkastet.

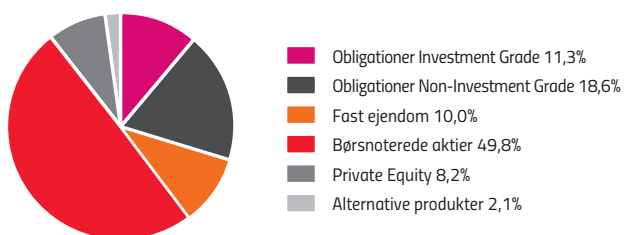
Realdania investerer globalt for at sikre spredning på mange aktiver. Vi tror på, at aktier, kreditobligationer og andre aktielignende aktiver giver et højere afkast end almindelige obligationer på lang sigt.

Realdania påtager sig aktivt og på et kvalificeret grundlag risiko via den kommercielle investeringsformue for at maksimere afkastet og dermed grundlaget for de filantropiske aktiviteter. Risikoniveauet afspejler Realdanias profil som langsigtet investor, idet Realdania accepterer kortsigtet markedsudsving mod til gengæld at opnå et bedre afkast på sigt.

VÆRDI, FORDELING OG AFKAST AF INVESTERINGSAKTIVERNES PORTEFØLJER ER SAMMENSAT SÅLEDES:

Aktivklasser	Værdi, mio. kr. pr. 31.12.14	Fordeling, % pr. 31.12.14	Afkast 2014 mio. kr.	Afkast 2014 %	Afkast 2013 mio. kr.	Afkast 2013 %
Renteprodukter	6.358	29,9	58	1,0	168	3,4
Obligationer Investment Grade	2.412	11,3	31	2,7	29	1,1
Obligationer Non-Investment Grade	3.945	18,6	27	1,0	139	7,0
Fast Ejendom	2.133	10,0	103	5,0	18	0,8
Aktier	12.333	58,0	2.934	25,1	2.960	24,6
Børsnoterede aktier	10.580	49,8	2.583	25,5	2.667	24,7
Private Equity	1.753	8,2	351	22,8	293	23,8
Alternative produkter	451	2,1	38	9,5	48	11,8
Investeringer i alt	21.274	100,0	3.134	15,9	3.194	16,3

FORDELING AF INVESTERINGSAKTIVER PÅ AKTIVKLASSER I %

ANTAL PORTEFØLJER

PR. 31/12-2014

	2014	2013
Renteprodukter	9	5
Fast ejendom	11	11
Børsnoterede aktier	18	18
Private Equity porteføljer	33	30
Alternative produkter	6	6
I alt	77	70

AFKASTET OG UDVIKLINGEN I INVESTERINGSAKTIVERNE I PERIODEN 2010 TIL 2014

Fra primo 2010 til ultimo 2014 steg investeringsaktiverne fra 20,2 mia. kr. til 21,3 mia. kr. Det samlede investeringsafkast i perioden var på 8,1 mia. kr. Til finansiering af uddelinger, filantropiske investeringer, foreningsdrift og skat blev investeringsaktiverne i perioden reduceret med 7 mia. kr.

	2014	2013	2012	2011	2010
Samlet afkast mio. kr.	3.134	3.194	3.262	-5.141	3.645
Investeringsaktiver ultimo, mio. kr.	21.274	20.144	22.183	19.355	23.361
Afkast i % *	15,9%	16,3%	17,2%	-21,3%	18,2%

* Alle afkast er beregnet efter intern-rente-metoden (IRR).

Medlemsdemokratiet

Realdania er en forening med medlemsdemokrati, og 150.000 danskere er medlem.

Valgene til repræsentantskabet er et vigtigt omdrejningspunkt for vores kontakt med medlemmerne. Hvert år inviterer vi således til valgmøder rundt om i landet, hvor medlemmerne af foreningen vælger, hvem der skal sidde i repræsentantskabet. At vi er en medlemsbaseret organisation, giver os et særligt ansvar, men er også et stærkt fundament. Medlemmerne vælger repræsentantskabet, der vælger bestyrelsen, som så derefter ansætter direktionen – og på den måde står Realdanias ledelse i sidste ende til ansvar over for medlemmerne. Det giver vores filantropiske aktiviteter både folkelig og faglig forankring.

For de medlemmer, der gerne vil følge ekstra med i Realdanias aktiviteter, er der mulighed for at downloade Realdanias projekt-app samt følge med på realdania.dk, Twitter, LinkedIn og Youtube. Det er også muligt at tilmelde sig Realdania-nyheder på mitrealdania.dk. Tilmeldte til Mit Realdania modtager 10 årlige nyhedsbreve med nyheder samt invitationer til en lang række medlemsarrangementer.

MEDLEMMERNE

For at blive medlem af Realdania skal man eje fast ejendom i Danmark. Det koster ikke noget at blive medlem, og det giver mulighed for at blive en aktiv del af vores mission om at skabe livskvalitet gennem det byggede miljø, forstået som

byen, byggeriet og bygningsarven. Medlemmerne er opdelt i 10 geografiske og 6 faglige valggrupper.

REPRÆSENTANTSKABET

Repræsentantskabet består af 109 medlemmer, der vælges på valgmøderne på baggrund af deres viden om og engagement i, hvordan man skaber livskvalitet gennem det byggede miljø.

Repræsentantskabsmedlemmerne vælges for en periode på fire år. Det er repræsentantskabet, der er Realdania øverste myndighed, og det er dem, der vælger bestyrelsen. Derfor er det vigtigt, at repræsentantskabet har en bred sammensætning, der også repræsenterer det netværk og den faglige og ledelsesmæssige viden, Realdania har brug for for at kunne drive foreningen bedst muligt.

BESTYRELSEN

Bestyrelsen består af 11 medlemmer, der hver vælges for en fire-årig periode. Bestyrelsen ansætter direktionen, godkender foreningens strategier og holdes i det hele taget løbende orienteret om foreningens aktiviteter. Derved varetager bestyrelsen den overordnede ledelse af Realdania.

DIREKTIONEN

Direktionen består af en administrerende direktør og en direktør, der i fællesskab har ansvaret for den daglige ledelse af Realdania.

Repræsentantskabet og bestyrelsen

Du kan se en oversigt og præsentation af medlemmerne af repræsentantskabet og bestyrelsen på www.realdania.dk

Vil du være medlem?

Download en indmeldelsesblanket på www.realdania.dk/melddigind

MEDLEMMER

MEDLEMMER

VALGGRUPPER

REPRÆSENTANTSKAB

LEDELSE

BESTYRELSE

DIREKTION

DE GEOGRAFISKE VALGRUPPER

Valgområde 7

Herning, Holstebro, Ikast-Brande, Lemvig, Morsø, Ringkøbing-Skjern, Skive, Struer, Thisted, Viborg.

Valgområde 8

Brønderslev, Frederikshavn, Hjørring, Jammerbugt, Læsø, Mariagerfjord, Rebild, Vesthimmerland, Aalborg.

Valgområde 6

Favrskov, Norddjurs, Odder, Randers, Samsø, Silkeborg, Skanderborg, Syddjurs, Aarhus.

Valgområde 9

Allerød, Ballerup, Egedal, Fredensborg, Frederikssund, Furesø, Gentofte, Gladsaxe, Gribskov, Halsnæs, Helsingør, Herlev, Hillerød, Hørsholm, Lyngby-Taarbæk, Rudersdal.

Valgområde 5

Fredericia, Hedensted, Horsens, Kolding, Vejle.

Valgområde 1

Dragør, Frederiksberg, København, Tårnby

Valgområde 10

Albertslund, Bornholm, Brøndby, Glostrup, Greve, Hvidovre, Høje-Taastrup, Ishøj, Køge, Lejre, Roskilde, Rødovre, Solrød, Vallensbæk.

Valgområde 4

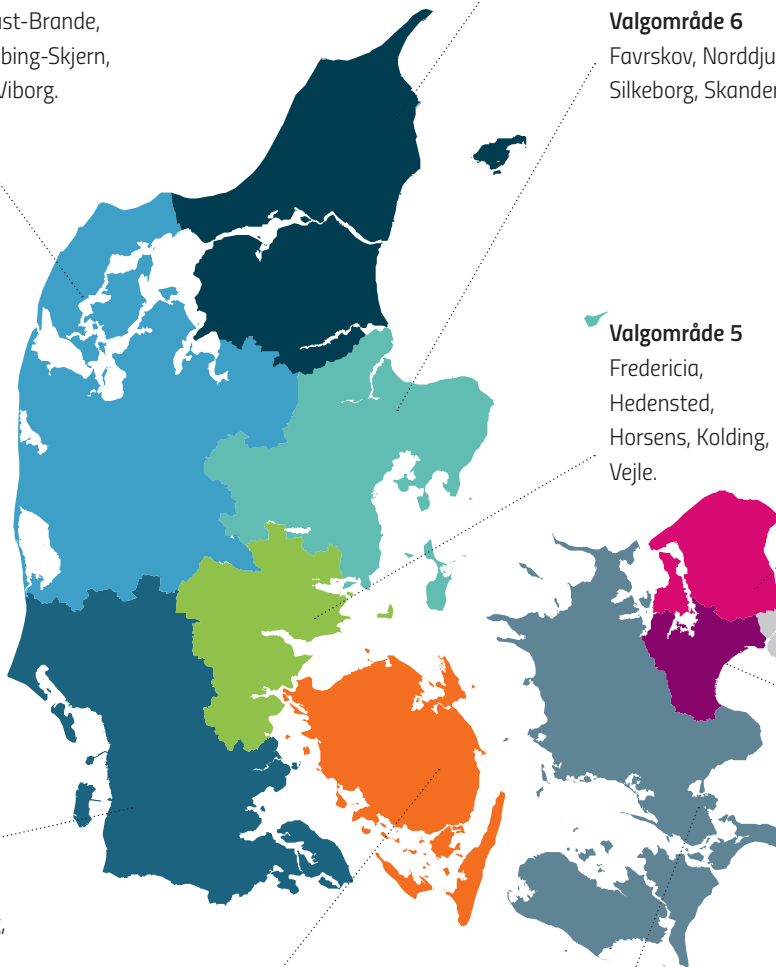
Billund, Esbjerg, Fanø, Haderslev, Sønderborg, Tønder, Varde, Vejen, Aabenraa.

Valgområde 3

Assens, Nordfyn, Faaborg-Midtfyn, Kerteminde, Langeland, Middelfart, Nyborg, Odense, Svendborg, Ærø.

Valgområde 2

Faxe, Guldborgsund, Holbæk, Kalundborg, Lolland, Næstved, Odsherred, Ringsted, Slagelse, Sorø, Stevns, Vordingborg.

DE FAGLIGE VALGRUPPER

Valggruppen for Byudvikling: Kommuner

Valggruppen for Almene Boliger: Almene boligorganisationer

Valggruppen for Landbrug: Ejere af landbrugsejendomme

Valggruppen for Private Boliger: Private andelsboligforeninger og ejere af private udlejningsejendomme

Valggruppen for Ejerboliger: Ejere af ejerboliger, herunder ejerlejligheder

Valggruppen for Erhverv: Ejere af erhvervsjendomme

Fotokreditering

Forsiden	Lene Esthave	Side 30	Leif Tuxen
Indersiden	Bjarke Ørsted/Lior Z	Side 31	Leif Tuxen
Side 2-3	Leif Tuxen	Side 33	Lene Esthave
Side 6-7	Leif Tuxen	Side 34-35	Linda Kastrup
Side 8	Carsten Ingemann	Side 36	Leif Tuxen
Side 9	Ringkøbing-Skjern Kommune	Side 38ø	Tor Jordbo/Heidifidus
Side 10-11	Leif Tuxen	Side 38n	Tina Enghoff
Side 12-15	Lars Horn, Baghuset	Side 39	Steffen Stamp
Side 17v	Jørgen Jørgensen	Side 40	Claus Bjørn
Side 17h	Per Munkgård Thorsen og Lars Degnbol	Side 41	Himmerlands Boligforening
Side 18-19	Olafur Eliasson Studio	Side 42	Kildeparkens Boldklub af 1981
Side 20-21	Leif Tuxen	Side 43	Himmerlands Boligforening
Side 22-23	Steffen Stamp	Side 44-45	Leif Tuxen
Side 24.1	Teit Andersen	Side 46-47	Leif Tuxen
Side 24.2	Det Kgl. Teater	Side 48-49	Leif Tuxen
Side 24.3	Jørgen Jørgensen	Side 56-57	Bolius
Side 25.1	Bolius	Side 58-59ø	Realdania Byg
Side 25.2	Leif Tuxen	Side 58-59n	Helene Høyer Mikkelsen
Side 25.3	Privatfoto	Side 60-61	Preben Matthiesen
Side 25.4	Leif Tuxen	Side 65	Normann Sloth
Side 28-29	Leif Tuxen	Bagsiden	Leif Tuxen

Redaktion

Pia Møller Munksgaard, Jacob Møller Overgaard og Lisbeth Reinwaldt
Realdania Presseteam

Design og illustration

Bysted A/S

Tryk

PrinfoHolbæk-Hedehusene-Køge a/s

K ORGANISATION

Vi er en forening, der vil udvikle yderområderne!

Vil du være med?

Meld dig ind på Realdania.dk

Alle med fast ejendom i Danmark kan blive medlem. Medlemskab er gratis.

Vi er en forening, der også arbejder med udsatte boligområder, klimatilpasning, tilgængelighed, samfundsansvar i byggeriet, arkitektur og sundhed, værdien af bygningsarven, et godt indeklima, energirigtig renovering, mangfoldige byer, og meget andet.